

uitgave van het Nederlands en het Vlaams Palestina Komitee
jaargang 29 nummer 1, februari 2001
prijs losse nummers f 7,50 / 150 BFr

extra dik!

Soemmoed

- hoe genereus was het 'genereuze aanbod' van Barak aan de Palestijnen?
- Israel beschuldigd van liquidatiepolitiek
- crisis van Israelisch Links en van de PNA
- oorlogsmisdadiger Sharon premier Israel

Soemoed

is het officiële orgaan van het Nederlands Palestina Komitee en het Vlaams Palestina Komitee en wordt uitgegeven door de Stichting Palestina Publikaties. Het verschijnt zes keer per jaar. De redactie is verantwoordelijk voor de inhoud van Soemoed, dus ook voor de artikelen van de medewerkers. Dat betekent niet dat de redactie het altijd eens hoeft te zijn met de visie van de medewerkers. Uitgangspunt van beoordeling is onder meer dat een bijdrage niet in strijd mag zijn met de principes en doelstellingen van beide komitees.

Nederlands Palestina Komitee

Postbus 10520
1001 EM Amsterdam
Telefoon: 020 - 6246046
Fax: 020 - 6268857
E-mail: npk@xs4all.nl
Website: www.xs4all.nl/~npk/

Vlaams Palestina Komitee

Paleizenstraat 90
1030 Brussel
Telefoon: 02 - 2424341
Fax: 02 - 2458583
E-mail: guido.huysmans@skynet.be

Soemoed

is het Arabische woord voor vastberadenheid of standvastigheid - een begrip dat in de Palestijnse gemeenschap wordt gebruikt om de strijd voor behoud van het land en voor terugkeer naar Palestina te karakteriseren.

Aan dit nummer werkten mee:

Koen Bos, Rudi Cornelissen, Martha Hovy, Jan de Jong, Paul Kuiper, Jan Moerings, Jochem van Oosten, Paul Prillewitz, Robert Soeterik, Tine van het Veld & Kees Wagtenonk.

Productie: 't Seepaert, Amsterdam

Druk: Ton Mittelmeijer, Amsterdam

Abonnementen

Het abonnementsgeld loopt gelijk met het kalenderjaar en bedraagt voor 2001 f 45,- / 900 Bfr. Dit bedrag dient binnen een maand na ontvangst van de acceptgiro te worden voldaan. Indien een maand voor het verstrijken van de abonnementsperiode geen bericht van opzegging is ontvangen, wordt het abonnement automatisch verlengd.

Postbankrekeningnummers:

2047409 t.n.v. Stichting Palestina Publikaties, Amsterdam
1806947 t.n.v. Nederlands Palestina Komitee, Amsterdam
523-0402235-51 t.n.v. Vlaams Palestina Komitee, p/a Pletinckxstraat 4/6, 1000 Brussel

Redactioneel

exit Barak, wat nu?

Na ruim 21 maanden regeren heeft premier Ehoed Barak van de Arbeidspartij op 6 februari het veld moeten ruimen. *Likoed*-leider Ariel Sharon zal zijn functie overnemen. D.w.z. dat Israël in vijf jaar tijd - ruim de zittingstermijn van een Israelische regering - vijfmaal van premier is veranderd: Yitzhak Rabin, Shimon Peres, Benjamin Netanyahu, Ehoed Barak en dan nu Ariel Sharon. Italiaanse toestanden! Net als in de Italiaanse context is een en ander symptoom van een diepe crisis in het maatschappelijke en politieke bestel, die in belangrijke mate het gevolg is van de politiek van Israël jegens de Palestijnen. Want de afgelopen maanden heeft zowel het overleg met de Palestijnen, als de *Intifada* een harde, niet langer in procedures en achter media-beelden te verhullen realiteit laten zien.

Een keerpunt in de Israelisch-Palestijnse betrekking vormt de regeringswisseling in Israël niet echt, aangezien Barak en Sharon meer met elkaar gemeen hebben dan de vrienden van Israël onder ogen willen zien. Het meest recente bewijs daarvan is de bereidheid van Barak, maar ook die van 'vredesduif' Peres, om toe te treden tot een 'regering van nationale eenheid', waarbinnen - gegeven de uitslag van de verkiezingen - de agenda bepaald zal gaan worden door Israelisch Rechts.

Israelisch Links en 'het vredeskamp' likken intussen hun wonden. Als buitenstaander verbaast men zich telkens weer over het gebrek aan analyse van de feiten (vooral van de feiten aan de grond in de Bezette Gebieden), de navelstaarderij en het zelfbeklag in die kringen (uitzonderingen daargelaten, als de publicisten Haim Baram, Amira Hass, Michel Warschawski en Uri Avneri). Een koloniale mentaliteit

en in het verlengde daarvan paternalisme bepalen de houding van Israelisch Links ten opzichte van de Palestijnen. In andere contexten ligt dat wellicht anders, maar in deze kwestie is het uitgangspunt van solidariteit met de onderdrukten binnen Israelisch Links ver te zoeken. Volstrekt ten onrechte toont men zich de afgewezen partner en trekt uit de stukgelopen relatie met de Palestijnen, inclusief uit het geweld van de *Intifada*, de verkeerde conclusies. Het is een en al verwijt aan het adres van de Palestijnen. Zo draagt Israelisch Links bij aan een verdere verdieping van de huidige crisis.

De crisis binnen de Palestijnse samenleving en in het bijzonder die rondom het Palestijns Nationaal Gezag (PNA) van Yasser Arafat is er overigens niet minder om. Aangezien de gebeurtenissen van de afgelopen maanden bewezen hebben dat 'Oslo' failliet is, lijkt het met de uit 'Oslo' voortgekomen PNA eveneens gedaan te zijn. Maar daarbij dient men niet uit het oog te verliezen dat 'Oslo' in de politieke, economische en geheime dienst-sferen belangengroepen binnen het Palestijnse bevolkingsdeel heeft voortgebracht, die niet bereid zullen zijn hun geprivilegeerde positie zonder slag of stoot op te geven.

Daar zullen zij vooralsnog in slagen, aangezien in de Palestijnse samenleving ieder georganiseerd alternatief ontbreekt: Palestijns Links is geïsoleerd, de islamisten van HAMAS zijn door de repressie verzwakt, de met 'Oslo'-geld gespekte NGO-gemeenschap is van zijn natuurlijke achterban vervreemd. Blijft over de onzekere factor van de *Tanzim*.

Alle tekenen wijzen er bijgevolg op, dat er een uiterst onzekere en instabiele periode in het verschieft ligt, met aan de Israelische kant een oorlogsmisdadiger aan het roer. (JvO)

Op 1 februari hield dr. Majid Nassar, voorzitter van de Union of Health Committees uit Beit-Hanina (nabij Ramallah), ten kantore van het NPK een voordracht over de situatie in de Bezette Gebieden ten tijde van de Intifada. Een samenvatting van zijn voordracht is te vinden op onze website: www.xs4all.nl/~npk/

Doelstelling

Het Nederlands en het Vlaams Palestina Komitee streven naar versterking van de solidariteit met het Palestijnse volk. Zij ondersteunen het recht van het Palestijnse volk op zelfbeschikking, het recht op een onafhankelijke Palestijnse staat, alsook het recht op terugkeer van alle Palestijnse vluchtelingen naar hun oorspronkelijke woongebieden.

Daartoe verschaffen de beide komitees informatie over de dagelijkse werkelijkheid en de politieke, sociale en economische strijd van Palestijnen. Zij veroordelen iedere poging om buiten het Palestijnse volk om over zijn lot te beslissen.

Volgens het Nederlands en het Vlaams Palestina Komitee vormt de eerste voorwaarde voor het bereiken van een rechtvaardige vrede een eind aan de ontrecting van Palestijnen door de staat Israël. Het discriminerende karakter voor Palestijnen van het zionistische staatsbestel dient aan de kaak gesteld te worden, evenals de expansiepolitiek van de staat Israël.

Daarnaast vragen de beide komitees aandacht voor de Palestijnen in de diaspora, die in veel gevallen aan onderdrukking blootstaan.

Het Nederlands en het Vlaams Palestina Komitee roepen op tot steun aan alle bewegingen – met name in Palestina en Israël - die zich daadwerkelijk inzetten voor een rechtvaardige oplossing van het Palestijns-Israëliësch conflict.

De beide komitees werken samen met organisaties in de strijd tegen racisme en andere vormen van discriminatie.

pagina 4

Vastgelopen overleg: 'nee, ja, maar' - Arafat antwoordt Clinton.

pagina 7

Hoe genereus is genereus? - over de mythe van Baraks 'faire compromis'.

pagina 9

Final status-kaarten - een territoriale analyse (nogmaals hoe genereus is genereus?).

pagina 12

FATAHs *Tanzim* - oorsprong & politiek.

pagina 15

Israël beschuldigd van een liquidatiepolitiek.

pagina 19

Palestijnse collaborateurs in de val.

pagina 21

Geen genade voor Palestijnse collaborateurs.

pagina 22

Het verhaal achter de bushalte.

pagina 24

Staat de PNA aan de rand van de afgrond?

pagina 26

Nog een slachtoffer: de (toch al moeizame) samenwerking tussen Palestijnse en Israelische vredesactivisten.

pagina 28

Palestijnse intellectuelen: Een dringende oproep aan het Israelische publiek.

pagina 30

Israelisch Links doet van zich horen.

pagina 34

De spiegel liegt niet.

pagina 33

Belgische joden: Manifest voor een rechtvaardige regeling van het conflict tussen Israël en Palestina.

pagina 35

Als Israeli's het over 'vrede' hebben, dan hoeft het niet noodzakelijk over vrede te gaan.

pagina 37

Israël kiest nieuwe premier: de oorlogsmisdadiger Ariel Sharon.

mededeling van de redactie:

In het oktober-decembernummer van *Soemoed* hebben wij op het allerlaatste moment besloten een uitgeschreven radio-interview van Anja Meulenbelt, naar aanleiding van het verschijnen van haar boek 'Het Beroofde Land', (in licht bewerkte vorm) te plaatsen. Daarover is met Anja Meulenbelt geen overleg meer gevoerd en zij heeft zich daarover beklagd. Terecht. Onze excuses voor deze onzorgvuldige handelwijze.

foto voorpagina:
AP / Laurent Rebours

vastgelopen overleg

'nee, ja, maar' - Arafat antwoordt Clinton

Graham Usher

Zolang Yasser Arafat al aan het roer staat, poogt hij tussen de aspiraties van zijn volk en de eisen van de Amerikaanse diplomatie door te laveren. Hoe zwaar het werk van een stuurman kan zijn, blijkt uit zijn reacties sinds 23 december, de datum waarop - vijf maanden na Camp David en drie maanden na het begin van de *Intifada* - president Bill Clinton zijn laatste voorstellen voor het oplossen van het Palestijns-Israëlische conflict voorlegde.

het 'Clinton-plan'

Zoals ze mondeling aan de Palestijnse en Israëlische onderhandelaars waren voorgelegd, hielden de voorstellen op 'sommige punten vooruitgang' in, vergeleken bij de Camp David-top van juli, maar 'op andere niet, en op weer andere achteruitgang', aldus Ahmed Quray (Aboe Ala), de woordvoerder van de Palestijnse Wetgevende Raad. Dat lijkt een eerlijke samenvatting als tenminste het verslag van de voorstellen in de Amerikaanse, Israëlische en Arabische media accuraat is weergegeven.

Volgens Clinton zouden de Palestijnen een 'niet-gemilitariseerde staat' moeten krijgen op 95 procent van een niet nader gedefinieerde Westelijke Jordaanoever, alsmede in de gehele Strook van Gaza. Ze zouden eveneens drie procent van het grondgebied, gelegen binnen Israëls grenzen van 1967, moeten krijgen, ter compensatie van de vijf procent van de Westelijke Jordaanoever die Israël, volgens Clinton, nodig zou hebben voor de

annexatie van de drie 'nederzettingen-blokken' Ma'ale Adumim, Ariel en Gush Etzion en voor de 160.000 Israëlische kolonisten die daar zullen wonen.

In Oost-Jeruzalem zouden de Palestijnen de soevereiniteit krijgen over alle Palestijnse wijken, terwijl de Israëlische soevereiniteit zich uit zou strekken over de 11 nederzettingen die sinds 1967 zijn gebouwd binnen de grenzen van het vergrote en geannexeerde Jeruzalem. De Oude Stad zou ook langs etnische lijnen verdeeld worden, waarbij de Palestijnen de soevereiniteit zouden krijgen over de islamitische en christelijke delen, alsmede de Armeense woonwijk, en Israël over de joodse wijk, de Westelijke Muur (Klaagmuur) en de wegen door de Armeense wijk die daarheen leiden.

Het voorstel betreffende de Haram al-Sharif [Tempelberg] blijft als voorheen duister. Zoals het in twee formuleringen gesplitst is, komt het neer op een Hebron-achtige verdeling waarbij de

Palestijnen soevereiniteit 'over' het terrein van de Haram al-Sharif krijgen, terwijl Israël 'de gedeelde functionele soevereiniteit onder' de Haram al-Sharif en 'achter' de Westelijke Muur (Klaagmuur) krijgt. Dit is een 'gebied dat heilig is voor het jodendom' als de plaats van de Eerste en Tweede Tempel.

Wat de 3,7 miljoen Palestijnse vluchtelingen betreft: deze zouden het recht op terugkeer naar een 'Palestijns thuisland' op de Westelijke Jordaanoever en in de Strook van Gaza krijgen, maar niet naar hun huizen en grond in wat destijds het Britse Mandaatgebied Palestina was, maar nu Israël is. Diegenen die van dit recht geen gebruik kunnen of willen maken (d.w.z. de grote meerderheid) zouden gecompenseerd en geherhuisvest worden in de huidige gastlanden (de Palestijnse staat, Jordanië, Libanon en Syrië) of in ieder ander land dat bereid is ze op te nemen. Van Israël wordt voorts verwacht, dat ook dit land vluchtelingen op zal nemen, doch slechts in aantallen 'overeenkomstig een zelfstandig genomen besluit' en zonder dat dit 'een bedreiging voor joodse karakter van de staat zal vormen'.

Als een overeenkomst langs deze lijnen getekend zou worden, dan zouden de Palestijnen Israël binnen zijn nieuwe grenzen erkennen 'als het thuisland van het joodse volk' en een streep zetten onder het Palestijns-Israëlische conflict. Israëls bezettingsmacht zou teruggetrokken worden en vervangen worden door een 'internationale aanwezigheid'. Maar het [Israëlische] leger zou drie jaar in de Jordaanvallei blijven. Of minder dan drie jaar, in geval van 'gunstige regionale ontwikkelingen, die de bedreiging voor Israël zouden verminderen.' Israël zou drie 'waarschuwingsposten' op de Westelijke Jordaanoever houden, waarvan de status iedere tien jaar opnieuw bekeken zou worden.

'nee ...'

De aanvankelijke Palestijnse reactie op dit voorstel was nogal verward. Arafat zei slechts dat de voorstellen 'diepgaande studie' vereisten omdat 'er nog veel obstakels zijn'. Hoe meer het leiderschap de ideeën bestudeerde des te groter werden de obstakels.

In een 3000 woorden tellend document dat op 1 januari naar buitenland-

se consuls in Jeruzalem werd gezonden, leek het 'Palestijnse onderhandelingssteam' het Palestijnse antwoord te geven. 'In hun geheel genomen en gepresenteerd zonder uitleg, slagen de Amerikaanse voorstellen er niet in te voldoen aan de voorwaarden voor een blijvende vrede', schreven de onderhandelaars. Onder de vele punten van kritiek bleken er drie uit te springen:

Ten eerste, zonder gedetailleerde kaarten en exacte territoriale definities, zou Clintons verdediging van het recht van Israël om de drie nederzettingenblokken te annexeren 'de Palestijnse staat in drie afzonderlijke cantons verdelen - met elkaar verbonden en van elkaar gescheiden door 'slechts-voor-joden' en 'slechts-voor-Arabieren' wegen - en de levensvatbaarheid van de staat in de weg staan'. [correctie van een hardnekkig misverstand: De zogeheten *bypass roads* zijn in de eerste plaats voor joodse kolonisten aangelegd, maar mogen ook door Palestijnen wor-

den gebruikt; red.]

Ten tweede, Clintons oproep tot 'gedeelde soevereiniteit', gebaseerd op etnische wijken, gaat uit van de huidige politieke en stedelijke realiteit, waarbij Israël zeggenschap heeft over 85 procent van het grondgebied van Jeruzalem en zou daarom 'Palestijns-Jeruzalem verdelen in een aantal niet met elkaar verbonden eilandjes, die van elkaar en van de rest van Palestina gescheiden zouden zijn'. Zonder Palestijnse controle over Oost-Jeruzalem als geheel - zo wordt in het document gesteld - komt Clintons oproep om 'zowel zoveel mogelijk Palestijnse, als ook zoveel mogelijk joodse gebieden aan elkaar te laten grenzen', in de praktijk neer op de toewijzing van 'zoveel mogelijk joodse gebieden aan Israël'.

Ten slotte, 'dwingen de voorstellen van de Verenigde Staten de Palestijnen af te zien van het recht op terugkeer'. Hier is het document bijzonder welspre-

kend. Terwijl het de Verenigde Staten beschuldigt van een 'totale overname van het Israëlische standpunt', wijst het erop dat de voorstellen inzake de vluchtelingen het Palestijnse recht op terugkeer 'geheel en al afhankelijk maken van het beleid van Israël'. Dat is niet alleen in tegenspraak met Resolutie 194 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties uit 1948, die de vluchtelingen oproept 'naar hun huizen' terug te keren, maar het ontkent ook de *essentie* van het Palestijnse recht op terugkeer - namelijk die van de keus van de vluchteling zelf.

'Palestijnen moeten de mogelijkheid krijgen te kiezen waar ze zich willen vestigen, met inbegrip van terugkeer naar de huizen waaruit ze verdreven werden', stelt het document. 'Er is

Een Palestijnse arbeider ruimt het puin op dat een Israëlische bulldozer heeft aangericht in een werkplaats in het zuiden van Gaza-Stad, nabij de joodse nederzetting Netzarim op 4 februari jl.

foto: AP / Adel Hana

geen historisch precedent van mensen die hun fundamentele recht terug te keren naar hun huizen opgaven, of ze nu gedwongen waren te vertrekken of uit vrees op de vlucht waren geslagen. Wij zullen niet het eerste volk zijn dat dit wèl doet.'

'ja ... maar'

Gezien deze kritiek zou het moeilijk geweest zijn voor de Palestijnse leider om iets anders dan een beleefd 'nee' tegen president Clinton te zeggen. Uiteindelijk antwoordde hij met 'ja, maar'. Een reden daarvoor is natuurlijk Arafats historische tegenzin tegen het geven van een categorisch antwoord op iedere vraag die aan hem gesteld wordt, vooral als die komt uit de mond van de president van de Verenigde Staten. Maar een meer directe oorzaak was de buitensporige druk die zowel door Egypte als door de Europese Unie op hem werd uitgeoefend om de Amerikaanse voorstellen niet zonder meer te verwerpen.

Het was op hun advies dat hij ermee instemde Clinton op 3 januari in Washington te ontmoeten, voorzien van niet minder dan 25 'toelichtingen, voorwaarden, interpretaties en reserves' ten aanzien van de voorstellen. Het is onduidelijk of hij over ook maar één daarvan opheldering verkreeg. Wat hij wel kreeg, was een soort Camp David-achtig gerecht, waarin de Amerikaanse president zijn gebruikelijk mengsel van bedrog en bedreiging had verwerkt. Enerzijds vertelde Clinton aan Arafat dat de voorstellen louter 'parameters' voor onderhandelingen waren, die geamendeerd konden worden. Anderzijds waarschuwde hij dat het 'zijn ideeën' waren en 'dat ze samen met de president zullen vertrekken, als deze zijn ambt neerlegt' op 20 januari. Het was, volgens bepaalde bronnen, dit dreigement van intrekking dat Arafat - in paniek - tot een soort voorwaardelijke acceptatie bracht. Volgens een Arabische diplomaat in Washington wilde Arafat, hoe onbevredigend de Amerikaanse voorstellen in hun huidige vorm ook zijn, ze toch kunnen gebruiken om 'de houding van de komende regering van George Bush te bepalen', zowel ten opzichte van de onderhandelingen als ten opzichte van de volgende Israëlische premier.

Maar het was een keiharde aanmaning en Arafat had alle diplomatieke trucs

nodig die hij maar bij elkaar kon halen, om de politieke neerslag, die er uit voort zou komen, de baas te blijven. Enkele ervan verkreeg hij tijdens de bijeenkomst van Arabische ministers van Buitenlandse Zaken op 4 januari in Cairo, ondanks de reserves die Syrië en Libanon over de voorstellen uitten.

Na een 'verhitte' drie uur durende zitting - en onder intensieve Egyptische druk - gaven de ministers voorwaardelijke ruggesteun aan Arafats voorwaardelijke acceptatie van het Amerikaanse plan. De voorwaarden waren dat er geen overeenkomst zou zijn zonder 'volledige Palestijnse soevereiniteit' over de Haram al-Sharif en erkenning van het 'heilige' recht van de Palestijnse vluchtelingen op terugkeer naar hun huizen. Maar het onbehagen van de ministers van Buitenlandse Zaken was slechts een windvlaagje vergeleken bij de storm die Arafats voorwaardelijke acceptatie thuis heeft veroorzaakt.

Volgens Palestijnse bronnen dreigden niet minder dan drie PLO-onderhandelaars (Yasser Abed Rabbo, Mahmoed Abbas en Ahmed Quray, d.w.z. 'het Palestijnse onderhandelingsteam') terug te treden in geval acceptatie betekende dat de Amerikaanse voorstellen nu de nieuwe referentiepunten voor de onderhandelingen waren. 'De drie zijn tegen de voorstellen van Clinton in hun geheel en het kan ze niet schelen dat Arafat reserves geuit heeft', stelden de zegslieden. 'Als je zegt dat je iets in principe steunt, heeft dat een betekenis, zelfs als Arafat denkt van niet.'

44 redenen om nee te zeggen

Maar de meest bijtende kritiek kwam van Arafats eigen FATAH-beweging. In een opiniërend artikel in het dagblad *al-Ayyam* van 7 januari gaf FATAH 44 redenen waarom Palestijnen tegen de Amerikaanse voorstellen zouden moeten zijn, waarvan de meeste een meer gedetailleerde herhaling waren van de kritische opmerkingen in het document van het Palestijnse onderhandelingsteam. Maar de echte aanvallen waren gericht tegen ieder Palestijns leiderschap, dat naïef genoeg was om ze in overweging te nemen, daarbij inbegrepen natuurlijk de leider zelf.

Zelfs een voorwaardelijke acceptatie

van de voorstellen, schreef FATAH, 'zet de grondbeginselen van de onderhandelingen (d.w.z. VN-resoluties 242, 338 en 194) om in een Palestijns niet-bindend verzoek en verlost de Amerikanen en Israëli's van die grondbeginselen'. Bovendien riskeert iedere acceptatie, 'zelfs een voorwaardelijke', de *Intifada* te ondermijnen door deze te veranderen in een 'intern Palestijns-Palestijns en een breder Palestijns-Arabisch conflict'. Met andere woorden, het zou niet de rol van de Verenigde Staten behoren te zijn om nieuwe voorstellen voor het [zogenaamde] vredesproces te introduceren, maar om Israël te dwingen zich te houden aan 'resoluties die internationale legitimiteit hebben'.

Dit gebeurt natuurlijk niet, of de president nu Clinton heet of Bush. In een rede voor het Israel Policy Forum in New York op 7 januari herhaalde Clinton zijn voorstellen als de basis voor iedere mogelijke overeenkomst, met een vooringenomenheid ten gunste van Israël die zo mogelijk nog uitgesprokener was dan voordien. De reactie van Quray was bondig: 'We kunnen Clintons ideeën niet accepteren als een basis voor toekomstige onderhandelingen of een toekomstige regeling. Hij heeft geen rekening gehouden met Arafats reserves en zijn ideeën bieden ons volk niet zijn legitieme rechten.'

Het valt nog te bezien of dit Arafats definitieve antwoord zal zijn.

uit: *Middle East International* van 12 januari 2001

Graham Usher schrijft voor ondermeer *Middle East International* (Londen), *al-Ahram Weekly* (Cairo) en *The Economist* (Londen). Zijn laatste boek is: *Dispatches from Palestine - the Rise and Fall of the Oslo Peace Process*; Londen [Pluto Press] 1999; 197 pp.

vertaling: Martha Hovy

over de mythe van Baraks 'faire compromis' hoe genereus is genereus?

Geoffrey Aronson

Aan de reeks oude mythen rondom de staat Israel dreigt een nieuwe toegevoegd te worden.

Deze komt op het volgende neer: Israel zocht in het kader van 'het vredesproces' een 'fair compromis' met de Palestijnen; daartoe deed de regering van Ehoed Barak tijdens de topconferentie in Camp David en in latere overleggronden een ongekend genereus aanbod aan het Palestijns Nationaal Gezag (PNA) van Yasser Arafat; de PNA weigerde evenwel op dit aanbod in te gaan, met als gevolg de ineenstorting van 'Oslo'; voor dit laatste dragen Arafat c.s. bijgevolg de volle verantwoordelijkheid (evenals voor de Aqsa-Intifada - zo zij in het uitbreken daarvan al niet zelf de hand hebben gehad - en voor de politieke val van Barak). Een simpel en overzichtelijk beeld met de nodige dramatische elementen - de haven leek immers zo duidelijk in zicht; wat een tragiek!, wat een kortzichtigheid aan Palestijnse zijde! (in dit verband is door Israelische politici en journalisten veelvuldig de beledigende uitspraak van voormalig minister van Buitenlandse Zaken van Israel, Abba Eban, aangehaald: 'The Palestinians never miss an opportunity to miss an opportunity') Een beeld ook dat er door de (pro-)Israelische propaganda wordt ingehamerd - en met succes, zo moet men vrezen.

De cruciale vraag bij dit alles blijft natuurlijk wel: Hoe genereus was het aanbod van Barak eigenlijk? Daarover de volgende analyse van Geoffrey Aronson van de Foundation for Middle East Peace te Washington. [de redactie]

We maken belangrijke tijden mee in de geschiedenis van het conflict tussen Israel en de Palestijnen. De topconferentie in Camp David, afgelopen juli, en de strijd die nadien is uitgevonden, hebben een nieuw hoofdstuk ingeluid in de lange geschiedenis van de confrontatie tussen Israel en de Arabieren.

De precieze aard van de vooruitgang die door de onderhandelaars is geboekt, blijkt moeilijk vast te stellen - niet alleen voor het grote publiek, maar ook voor de onderhandelaars zelf. Israels minister van Buitenlandse Zaken, Shlomo Ben Ami, sprak van 'de collectieve herinnering van Camp David'. Echter, in de maanden die

sinds de topconferentie zijn verstreken, is het overduidelijk geworden, dat er niet zozeer sprake is van een collectieve herinnering over wat er aangeboden werd, maar van een kluwe herinneringen die op sommige punten met elkaar in lijn zijn, maar op vele andere punten met elkaar in tegenspraak.

De dubbelzinnigheid - inherent aan de onderhandelingen die tijdens en na Camp David zijn gevoerd - heeft niet kunnen verhinderen dat er in Washington inmiddels een beeld bestaat van wat er precies is uitgelekt en wie de mislukking van het overleg 'verweten' kan worden. Pleitbezorgers van dit beeld beschouwen het aanbod dat door premier Ehoed Barak op tafel is gelegd 'genereus' en 'zonder precedent'. Yasser Arafats weigering het 'faire compromis' dat Barak in de aanbieding had te accepteren, vormt een bewijs van de tragische Palestijnse drang om 'nooit een gelegenheid voorbij te laten gaan om een gelegenheid voorbij te laten gaan', zoals hen dat ooit door Abba Eban is aangewreven.

De opmerking van Eban is om nog een andere reden instructief, aangezien deze destijds de kern vormde van een Israelische strategie om de Palestijnse kijk op de wereld en op hun uiterst moeilijke situatie te delegitimeren.

De algemene opvatting over Camp David en over het geweld dat erop is gevolgd - door Washington en Jeruzalem met de grootste volharding uitgedragen - dient eenzelfde doel, namelijk om de Palestijnen - in het bijzonder Arafat - de verantwoordelijkheid in de schoenen te schuiven voor het niet accepteren van een *fair deal*, die het beste aanbod inhield dat Arafat ooit van een Israelische regeringslei-

der zal kunnen krijgen. Arafats onvermogen een compromis te sluiten heeft Israel begrijpelijk geen andere keuze gelaten dan het Oslo-proces te staken.

Anders dan al zijn voorgangers meende Barak dat hij de Palestijnen zover kon krijgen dat zij een *final status*-overeenkomst, die Israels lang gekoesterde territoriale, strategische- en nederzettingen doeleinden legitimeerde, zouden accepteren en dat zij alle Palestijnse claims jegens Israel zouden opgeven. Een Israelisch aanbod met deze intentie is [zie boven] gekwalificeerd als genereus en zonder precedent. Zou een aanbod in deze geest eerder zijn gedaan aan Israels andere Arabische burens - Jordanië, Egypte -, dan kan men er zeker van zijn, dat Israel langs een vijandige grens nog altijd oog in oog met hun legers zou staan.

Zorgvuldige bestudering van wat er in Camp David-II inzake kwesties als grondgebied en Jeruzalem is aangeboden, zou tot herziening van het eerdergenoemde eenzijdige en baatzuchtige beeld aanleiding moeten geven. Want Baraks 'aanbod' in Camp David hield - voor zover is na te gaan op basis van de onvolledige, niet vastgelegde discussies - het volgende in:

grondgebied

Volgens Israeli's en Palestijnen die aan de gesprekken hebben deelgenomen of als adviseurs fungeerden, deed Barak in Camp David twee weinig precieze territoriale aanbiedingen. In het eerste aanbod werd de annexatie van 10,5 procent van de Westelijke Jordaanoever voorgesteld en de veiligheidscontrole door Israel over nog eens 8,5 tot 12 procent (de zogeheten 'groene gebieden'), zonder de bepaling dat omgekeerd een soortgelijke - in termen van oppervlakte en kwaliteit - overdracht van Israelisch grondgebied zou plaatsvinden. Een variant op dit voorstel moet Israels annexatie van een smalle strook land langs een deel van de rivier de Jordaan hebben behelsd.

In een tweede aanbod moet de annexatie door Israel van 9 procent van de Westelijke Jordaanoever hebben ingehouden, in ruil voor 1 procent compensatie in Israelische grond - zonder een enkele verwijzing naar de kwaliteit daarvan - die door [de te vor-

men staat] Palestina zou worden geannexeerd.

De status van de joodse nederzettingen op het grondgebied van de [te vormen] staat Palestina - in aantal geschat op rond de 60 met 40.000 bewoners en toetssteen voor de mate van Palestijnse soevereiniteit - is niet aan de orde gesteld. Bepalingen omtrent de veiligheid van alle nederzettingen, inclusief die welke mogelijk nominaal onder Palestijnse soevereiniteit zouden komen, vormen - naar verwachting - een belangrijk element in Israels onderhandelingspositie. Verklaringen die onmiddellijk na de conferentie van de zijde van Israel zijn afgelegd suggereren dat - als onderdeel van een akkoord met de Palestijnen - er geen enkele nederzetting ooit ontruimd zal worden.

Jeruzalem

De parameters van Israels aanbod inzake Jeruzalem zijn onderwerp van veel discussie geweest. Volgens Israelische en Palestijnse berichten, als ook op basis van gesprekken met onderhandelaars en hun adviseurs, bood Israel de Palestijnen de soevereiniteit over enkele afgelegen Palestijnse voorsteden en bestuurlijke controle over weer andere wijken, nabij en in het centrum van de stad. In ruil daarvoor vroeg Israel Palestijnse erkenning van de Israelische soevereiniteit over tenminste eenderde van Oost-Jeruzalem, waar ongeveer 200.000 Israeli's [d.w.z. joodse kolonisten; red.] wonen, alsook over de Haram al-Sharif/Tempelberg, waar Israel - het is bijna niet te geloven - de Palestijnen vroeg in te stemmen met de bouw van een synagoge. De precieze verdeling in termen van soevereiniteit en bestuur inzake Oost-Jeruzalem, inclusief de onteigening van zijn cruciale groene zones waar bebouwing thans niet is toegestaan, is niet aan de orde gesteld. Barak bood de Palestijnen tevens een 'veilige doorgang' naar de Haram al-Sharif/Tempelberg. Baraks plan inzake de Haram al-Sharif/Tempelberg - uitgezonderd het verzoek inzake de bouw van een synagoge - is in Israelische berichten beschreven als een formele bestending van de *status quo* op de Haram al-Sharif/Tempelberg [waarvan het bestuur ook na 1967 in handen heeft gelegen van Palestijnse islamitische functionarissen; red.].

De regering van de Amerikaanse president Bill Clinton heeft Baraks voorkeuren gesteund - een standpunt dat door veel Amerikanen kritiekloos is overgenomen. Die steun kwam het duidelijkst tot uitdrukking in de mondelinge presentatie in Camp David van een 'Amerikaans plan' - de eerste keer dat een Amerikaanse regering haar visie op een *final status*-overeenkomst gaf. Dit plan, de overbruggingsvoorstellen die Washington ontwikkeld maar niet gepubliceerd had, en Clintons ongehoorde en uitgesproken kritiek op Arafat als de oorzaak voor het mislukken van Camp David, heeft Arafat doen inzien dat de regering-Clinton haar geloofwaardigheid als bemiddelaar had verspeeld, evenals haar vermogen om - onafhankelijk van Barak - beleid te formuleren. Palestijnse wanhoop omtrent Washingtons goede diensten was een cruciale factor, die het geweld dat op 28 september echt goed losbarstte, de vorm van de *Aqsa-Intifada* heeft doen aannemen. De *Aqsa-Intifada* - Arafats poging een volksoptocht te gebruiken om de kaarten, die hem door Clinton en Barak in Camp David zijn toegespeeld, in zijn voordeel te herschikken, om zo een meer expliciete en omvangrijkere Israelische terugtrekking los te krijgen uit de Bezette Gebieden, waarvan de Palestijnen vinden dat die aan hen toebehoren.

uit: *Crossroads of Conflict - Israeli-Palestinian Relations Face an Uncertain Future; A Special Report of the Foundation for Middle East Peace*; winter 2000; pp. 1 & 7.

vertaling: Koen Bos

hoe genereus is genereus? (2)

final status-kaarten - een territoriale analyse

Jan de Jong en
Geoffrey Aronson

Een belangrijk verschil tussen de Israe-
lisch-Palestijnse besprekingen in de
interimperiode van 'Oslo' en die welke
in mei 2000 van start zijn gegaan, vormt de gro-
te rol daarin van kaartmateriaal waarop de
voorgestelde territoriale opdeling van de Weste-
lijke Jordanoever is aangegeven (de Strook
van Gaza blijft van deze werkwijze uitgesloten).

De twee kaarten die bij dit artikel zijn
afgedrukt, zijn projecties - op basis van
de laatst beschikbare gegevens - van
de Israelische en Amerikaanse posities.
Beide versies - de ene door Israel
gepresenteerd tijdens discussies in
Washington in december 2000, de
andere een constructie op basis van de
parameters die diezelfde maand door
president Bill Clinton zijn toegelicht -
komen tegemoet aan drie fundamente-
le strategische doeleinden, zoals die
door Israel naar voren zijn gebracht:
meer dan 80 procent van de joodse
kolonisten (gebaseerd op bevolkingsge-
gevens van december 1998) wonen op
grond die Israel wil annexeren; ten
oosten van Israels internationaal erken-
de grenzen worden, door Israel gecon-
troleerde, veiligheidszones ingericht;
territoriale continuïteit wordt gereali-
seerd tussen de eerdergenoemde gean-

nexeerde delen en de veiligheidszones
enerzijds, en Israel anderzijds.
Beide voorstellen zouden Israel spreek-
woordelijke 'wespentaille' - de 15 kilo-
meter tussen de kust bij Tel Aviv en de
Groene Lijn [tussen 1948 en 1967 Isra-
els oostelijke grens; red.] - omvormen
in een tweelobbig, dicht bevolkt
metropoolachtig bolwerk dat diep
invreest in de Westelijke Jordanoever,
waarbij één 'vinger' de nederzetting
Ariel ten oosten van Shilo vormt, de
andere de nederzettingen/voorsteden
van Oost-Jeruzalem in oostelijke rich-
ting tot Ma'ale Adumin en de hoogten
die uitkijken over de grensstrook in de
Jordaanvallei.

Het belang van deze territoriale bol-
werken wordt niet zozeer door hun
omvang bepaald, als wel door de hoge
dichtheid van hun stedelijke capaciteit,

die door een modern transportnetwerk
met Israel is verbonden. In elk van de
twee scenario's blijft voor de Palestij-
nen slechts een virtueel beeld over van
een algehele territoriale samenhang,
die hangt op het vrijwel onbewoonde
oostelijke woestijngebied van de Weste-
lijke Jordanoever. Alle bestaande
Palestijnse doorgaande wegen door-
kruisen op talrijke plaatsen gebieden
met nederzettingenblokken, die aan
Israel zullen worden toegewezen.

Van niet minder belang is de fragmen-
tatie van het Palestijnse territorium
door toedoen van nederzettingenblok-
ken met een regionale proportie, die
de westelijke delen van de districten
Ramallah, Nabloes en Qalqilya margi-
nalisieren en van elkaar isoleren. Pales-
tijns Jeruzalem - waarvan het voorge-
stelde grondgebied op geen van beide
kaarten is aangegeven - blijft verstoken
van uiterst belangrijke ruimte en
infrastructuur voor hoogst noodzakelij-
ke nieuwbouw.

De Projection of the Final Status Map
(zie pagina 10), als gepresenteerd door
Israel, is gebaseerd op een Palestijnse
reconstructie van het plan dat in
december 2000 in Washington door de
Israelische onderhandelaar Gilad Sher
is overlegd. Het geeft in detail de voor-
gestelde grenzen weer, op basis van de
annexatie van 10 procent van de grond
die in 1967 is bezet en de creatie van
een even omvangrijke veiligheidszone,
die loopt vanaf de Jor-daan Vallei,
langs de Dode Zeekust en de Groene
Lijn, naar het Etzion Blok [groep jood-
se nederzettingen], nabij Bethlehem. Vol-
gens dit voorstel zouden meer dan
80.000 Palestijnse dorpelingen zich
bevinden in gebieden die door Israel
geannexeerd zouden worden. Nume-

riek overtreffen deze Palestijnen de joodse kolonisten in de vier sectoren langs de Groenen Lijn met 10.000.

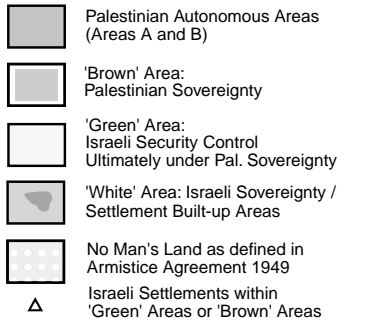
Het voorstel van Clinton voor een

Palestijnse staat - op te richten in de Strook van Gaza, op tussen de 94 en 96 procent van het grondgebied van de Westelijke Jordaanoever - was geïnspireerd op de overeenkomst tus-

sen [PNA-kopstuk] Mahmoed Abbas (Abu Mazen) en Yossi Beilin [een kopstuk binnen de Arbeidspartij] van 1995. Clinton heeft zijn ideeën evenwel niet formeel in een kaart vastge-

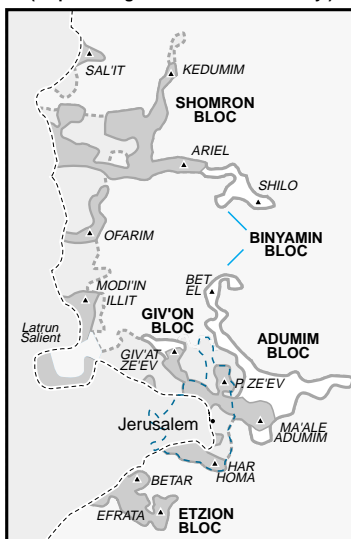
Projection of the Final Status Map Presented by Israel - December 2000

Based on a 10% - West Bank Territorial Transfer to Israel

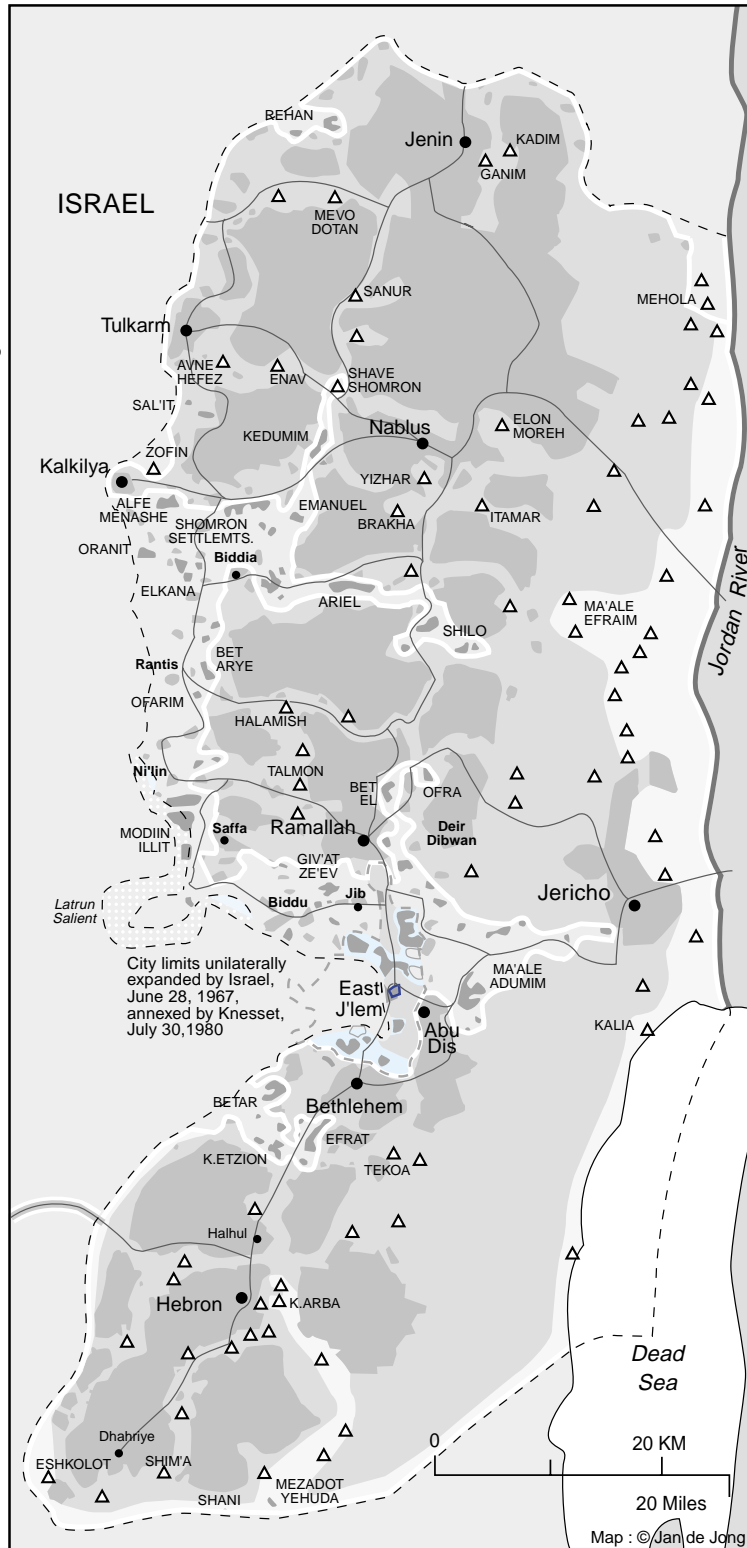
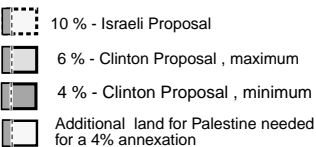

West Bank and Gaza Sovereignty Areas, including Number of Israeli Settlements and Percentage of Settlers, excluding East Jerusalem

Comparative Analysis of Israeli Annexations (in percentages of West Bank Territory)

Israeli Annexations in Percentages of West Bank Land

legd. De vorming van een Palestijnse staat op basis van het principe van Clinton van 94 procent van de Westelijke Jordaanoever staat onder druk van enerzijds het principe van territoriale samenhang en anderzijds van het uitgangspunt dat 80 procent van de kolonisten binnen het te annexeren gebied moet vallen en maakt elke territoriale configuratie anders dan die aangegeven op de bijgevoegde kaart (*Projection of the Clinton Proposal*), erg onwaarschijnlijk (zie pagina 11).

Het inzetkaartje *Comparative Analysis of Israeli Annexations* (zie pagina 10) geeft een goed inzicht in het significante territoriale onderscheid tussen ogenschijnlijk onbelangrijke territoriale verschillen, als gepresenteerd in de diverse voorstellen. Het minimalistische 4 procent plan dat op de Abu Mazen-Beilin overeenkomst is gebaseerd, zal de vooruitzichten voor Palestijnen op territoriale continuïteit slechts licht verbeteren - en wel door de annexatie ten oosten van Ariel en die ten noorden en oosten van Ma'ale Adumim te verkleinen, hetgeen leidt tot wat feitelijk twee Palestijnse cantons op de Westelijke Jordaanoever zijn. Het 10 procent plan dat door Israel is voorgesteld, leidt tot de vorming van drie cantons waar-

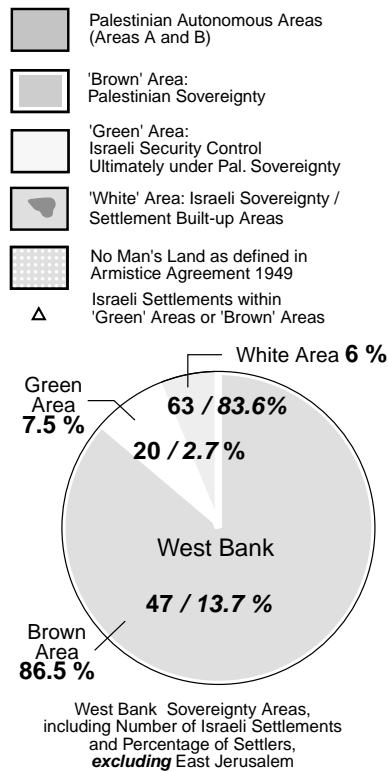
Projection of the Clinton Proposal - December 2000

Based on a 6% - West Bank Territorial Transfer to Israel

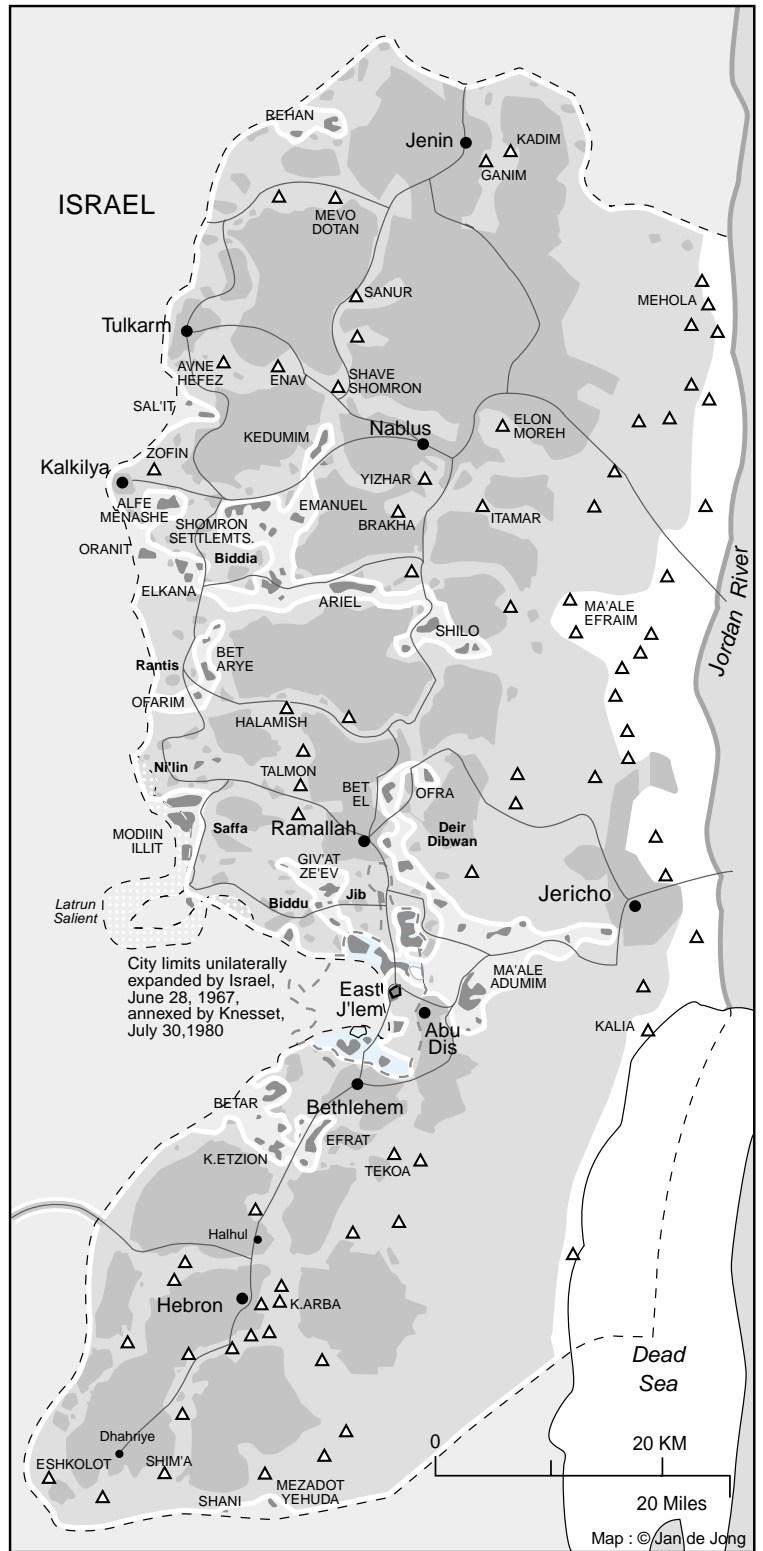
van de samenhang marginaal is.

Het terugbrengen van de beoogde annexatie van 10 tot 6 procent - een reductie met bijna 50 procent - zou het percentage joodse kolonisten, woonachtig op te annexeren delen van de Westelijke Jordaanoever, doen dalen van 85,3 tot 83,6 procent. De verklaring voor deze anomalie schuilt in de discrepantie tussen de feitelijk bebouwde grond van de nederzettingen en het gebied dat door Israël en de Verenigde Staten noodzakelijk wordt geacht om de territoriale samenhang van Israël veilig te stellen. Deze discrepantie wordt aan de hand van beide kaarten duidelijk - zie bijvoorbeeld de open gebieden ten westen en ten noorden van Ma'ale Adumim, ten zuiden van Betar en van Elkana en die in het Shomron blok. Implementatie van de 4 procent optie zou het percentage kolonisten tot 73 procent terugbrengen, dat wil zeggen: onder de eenzijdig door Israël vastgestelde en in het voorstel van Clinton overgenomen drempel.

Een digitale berekening van alle bebouwde gebieden van de joodse nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever, inclusief de toegangswegen (voor dit doel generus bepaald op 100 meter breed) leidt tot de conclusie, dat deze gebieden in totaal slechts 1,4 procent van de Westelijke Jordaanoever vormen. Israël kan ruim 87 procent van de kolonisten op de Westelijke Jordaanoever en in Oost-Jeruzalem annexeren, door minder dan de 4 procent optie te annexeren, zoals naar voren gebracht door president Clinton.

A Palestinian State - Historical Comparison

Maar zelfs in dit scenario zouden de vooruitzichten van de Palestijnen op territoriale continuïteit op beslissende wijze negatief worden beïnvloed.

East Peace, Washington) van januari-februari 2001; pp. 4-6

Jan de Jong is geograaf te Amsterdam; Geoffrey Aronson is verbonden aan de Foundation for Middle East (Washington). vertaling: Koen Bos
kaarten: Jan de Jong

uit: *Report on Israeli Settlement* (een uitgave van de Foundation for Middle

FATAH's *Tanzim* oorsprong & politiek

Graham Usher

In het vorige nummer van Soemoed drukten wij wij al de analyse van Taufic Haddad over de Tanzim af. Omdat de Palestijnse politiek onder invloed van de Intifada sterk in beweging is en er - in het verlengde daarvan - voor de Tanzim mogelijk een prominentere rol zal zijn weggelegd, staan we opnieuw bij de achtergronden, positie en activiteiten van de organisatie stil. Ditmaal het woord aan de Britse journalist Graham Usher. [red.]

Op 9 november 2000 bezochten Hoessein Abayat en Khalid Salahat, tezamen met zo'n 50 andere Palestij-

nen, in het dorp Beit Sahour op de Westelijke Jordaanoever, één van de zeven huizen die de vorige nacht

[door Israelisch vuur] waren getroffen. Vervolgens stapten ze in hun Mitsubishi *pickup-truck* om de heuvel op te rijden, naar het centrum van het dorp. Dertig seconden later werd hun truck getroffen door een anti-tankraket van een Israelische Apache-helikopter, die de wagen in een smeulend wrak deed veranderen. Abayat was op slag dood - net als twee Palestijnse vrouwen die zich aan de achterzijde van de auto bevonden. Salahat raakte zwaar gewond. De twee mannen waren de eerste slachtoffers van de Israelische politiek van 'geïnitieerde' liquidaties, gericht tegen het leiderschap 'aan de basis' van de Palestijnse *intifada*.

De Israeli's - en in dit geval de Palestijnen die hen van de nodige inlichtingen over Abayat hadden voorzien - kenden het terrein goed. Ex-gevangene Abayat was tijdens de eerste *intifada* [1987-1993] een leider geweest van FATAH - de dominante politieke partij binnen de door Yasser Arafat geleide PLO. Nadien was - net als bij honderden andere Palestijnen - zijn activisme

afgenomen, vanwege desillusie met het Oslo-proces. Net als honderden anderen, had hij zich in de hitte van de Aqsa-*Intifada* [sinds 28 september jl.] opnieuw bij de beweging aangesloten en een leidende rol op zich genomen bij gewapende aanvallen op legerposten en joodse nederzettingen in en rond Bethlehem. Salahat was lid van FATAH's *Shabiba* (= Jeugd[-beweging]) en officier in de Algemene Inlichtingendienst van het Palestijns Nationaal Gezag (PNA). Tezamen belichaamden de twee mannen de *Tanzim* (= Organisatie), FATAH's basisorganisatie in de Bezette Gebieden en de leidende politieke en militaire kracht achter de Aqsa-*Intifada*.

oorsprong

De oorsprong van de *Tanzim* is terug te voeren op die FATAH-kaders, die – onder bescherming van FATAH-leider Khalil al-Wazir (Abu Jihad) – hun tanden hadden gezet in de jeugdbeweging en in sociale en gewapende organisaties die, zowel vóór als tijdens de eerste *intifada*, in de Bezette Gebieden opereerden - het zogenaamde 'interne' leiderschap. Met de terugkeer [uit Tunesië] naar de Bezette Gebieden van het 'externe' PLO-leiderschap, in het verlengde van de Oslo-Akkoorden en de vorming van de PNA, werd dit 'interne' kader gemarginaliseerd of gecoöpteerd, d.w.z. ondergebracht in de nieuwe ministeries van de PNA of een van de vele politie- en inlichtingendiensten. Deze twee processen verklaren het tegenstrijdige karakter van de beweging in haar verdere ontwikkeling in de zeven jaren die sinds 'Oslo' zijn verstreken. Want, aan de ene kant vormt de *Tanzim* de militaire en politieke basis van de PNA-heerschappij. Aan de andere kant belichaamt zij de loyale – doch potentieel uiterst opstandige – oppositie binnen de beweging.

In de beginfase van 'Oslo' was FATAH's taak relatief rechtlijnig – namelijk het consolideren van de PNA om zo haar overleven veilig te stellen. In Gaza leidde dit tot het onderdrukken van de politieke en militaire uitdaging die HAMAS voor het nieuwe bewind vormde - een confrontatie die culmineerde in het ombrengen van 13 Palestijnen door de PNA-politie bij Gaza's Palestijnse Moskee op 18 november 1994. Elders in de Bezette Gebieden vond een cruciale confrontatie plaats in het voorjaar van 1996,

toen HAMAS en de Islamitische Jihad een golf van zelfmoordaanslagen in Israël lanceerden, als vergelding voor Israëls liquidatie van de HAMAS-'ingenieur' Yahya Ayyash. Daarop betuigde FATAH haar stilzwijgende instemming met - en actieve steun via officieren van de Palestijnse inlichtingendienst aan – de meedogenloze onderdrukking van de islamistische oppositie.

Het bleek een Pyrrus-overwinning. Hoe succesvol de PNA ook was in het uitschakelen van de militaire arm van HAMAS en de Jihad, de zelfmoordaanslagen waren voor de Israëlische publieke opinie vernietigend genoeg om Benjamin Netanyahu [bij de vervroegde algemene verkiezingen van mei 1996] aan de macht te helpen en het Oslo-proces praktisch tot staan te brengen - meer in het bijzonder de formele Israëlische verplichting inzake verdere militaire hergroepering op de Westelijke Jordaanoever.

FATAH's achterban zag zich daarmee gesteld voor een dilemma. Het Palestijnse leiderschap was gebonden aan de politieke, economische en veiligheidsstructuren van Oslo's 'interim'-akkoorden. De Israëlische overheid was vastbesloten om die akkoorden om te zetten in een permanente realiteit op de Westelijke Jordaanoever en in de Strook van Gaza. Aan de andere kant werd, met het naar de achtergrond verdwijnen van de islamisten, de Palestijnse politiek beroofd van een oppositie, aangezien eerder al zowel de historische oppositie binnen de PLO [PFLP, DFLP, e.a.], als de diverse organisaties vanuit de burgermaatschappij hun achterban in de Bezette Gebieden hadden verloren. Daarmee ontstond een vacuüm dat vroeg om opgevuld te worden. Dat gebeurde door wat bekend is komen te staan onder de naam de *Tanzim*.

binnenstaanders en buitenstaanders

Oppositie tegen de harde realiteit van 'Oslo' werd op verschillende niveaus geuit, met name na 1996, toen de ontevredenheid onder de bevolking toenam en de steun voor FATAH, als onafhankelijke beweging binnen de PLO, afnam. Binnen de nieuwe instellingen van de PNA – en meer in het bijzonder de gekozen Palestijnse Wetgevende Raad – waren het afgevaardigden van Fatahs *Tanzim* die de kruis-

tocht leidden tegen de algemene corruptie, het wanbestuur en de wetteloosheid van de PNA-leiding. Op straat namen FATAH-activisten de leiding in de protesten tegen de Israëlische nederzettingenpolitiek en vóór de vrijlating van Palestijnse politieke gevangenen. Bij gelegenheid steunde de *Tanzim* protesten tegen de PNA, meer in het bijzonder tegen die door 'buitenstaanders' [d.w.z. uit hun ballingsoord Tunesië teruggekeerde Palestijnen] geleide veiligheidsdiensten, die een voorliefde hadden getoond voor het arresteren, martelen en soms ombrengen van gedetineerde FATAH-activisten.

De oppositie manifesteerde zich bovenal in een proces van democratische hervorming, dat in gang was gezet door de Hoge Raad van FATAH (FHC) en diens jonge Secretaris-Generaal op de Westelijke Jordaanoever, Marwan Barghouti. Van de in 1991 opgerichte FHC maakte in wezen het oude leiderschap op de Westelijke Jordaanoever deel uit - lokale leiders en ex-gevangenen uit de steden, dorpen en vluchtelingenkampen op de Westelijke Jordaanoever. Onder leiding van Barghouti werden tussen 1994 en 1999 op de Westelijke Jordaanoever 122 conferenties gehouden, waaraan zo'n 85.000 FATAH-activisten deelnamen, hetgeen resulteerde in de verkiezing van rond 2500 leiders. Eenzelfde proces vond in de Strook van Gaza plaats, zij het in lager tempo en met een geringere participatie. De bedoeling van deze regionale conferenties was duidelijk: het bijeenroepen - voor het eerst in 11 jaar - van FATAH's Algemene Vergadering, om zo een nieuwe Centrale Raad (FCC) en een Revolutionaire Raad (FRC) - de twee hoogste besluitvormende organen van FATAH - te kunnen kiezen. In geval (en mits) de Algemene Vergadering bijeen wordt geroepen, staat het resultaat vast: een sterke toename van de vertegenwoordiging van het leiderschap van de Bezette Gebieden in de FCC en FRC, ten koste van het pro-Oslo-leiderschap dat voorheen in ballingschap vertoefde.

Om dit te voorkomen, heeft Arafat herhaaldelijk geïntervenieerd om het democratiseringsproces te stoppen, meestal in naam van 'nationale eenheid' maar in werkelijkheid om degenen te beschermen, die hij in 1989 in

de FCC benoemd had, en die sindsdien de harde kern van het nationale leiderschap zijn gaan vormen. Deze leiders – Ahmed Qurei (Abu 'Ala'), Saeb Erekat, Nabil Shaath and Tayyib 'Abd al-Rahim – worden algemeen gezien als het meest pro-Amerikaanse deel van het leiderschap. De *Tanzim* wil in een eventuele post-Arafat opvolgingsstrijd hun koppen zien rollen.

politiek

Maar wat verenigt de *Tanzim* politiek gezien? Dat is niet zo'n gemakkelijk te beantwoorden vraag, omdat FATAHs politiek - net als haar organisatiestructuur - nog in de kinderschoenen staat. Maar met het ter ziele gaan van het Oslo-proces – en daarmee het wegvalen van het schisma dat dit binnen FATAH teweeg heeft gebracht - lijken er drie thema's door de leiders gezamenlijk onderschreven te worden. De eerste is een groeiende kritiek op de werkelijke voorwaarden van het Oslo-proces, waarbij Palestijnse nationale aspiraties ondergeschikt zijn gemaakt aan een onderhandelingsstrategie die gebaseerd is op een door de Verenigde Staten geleide diplomatie en op 'samenwerking op het gebied van veiligheid' met Israëls strijdkrachten en inlichtingendiensten. Daarvoor in de plaats schuift FATAH 'andere opties' naar voren, naast onderhandelingen en de consolidatie van de PNA. Relaties met de Israelische overheid en met het 'vredeeskamp', evenals diplomatieke samenwerking met de Verenigde Staten

en de Europese Unie zijn acceptabel, maar niet als vervanging voor 'andere opties'. In de woorden van Barghouti: 'We kunnen onderhandelen, maar we moeten aan de basis ook actie voeren.'

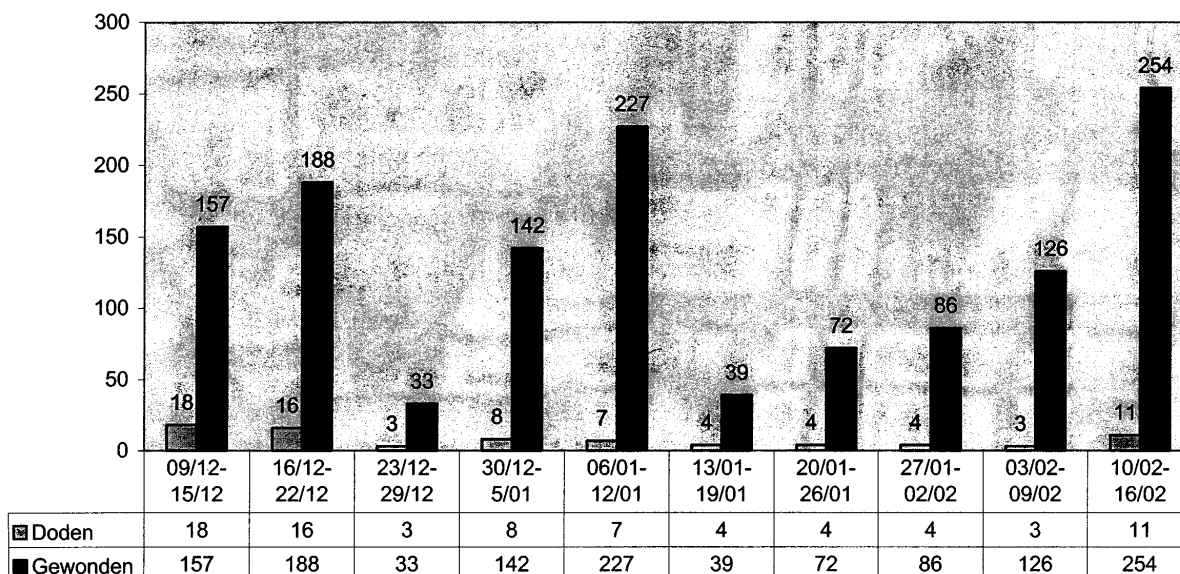
FATAH-activisten ontvouwd dergelijke acties voor het eerst in de 'tunnel'-confrontaties van september 1996 [de opening van een tunnel, dicht langs de Haram al-Sharif, door de toenmalige *Likoed*-premier Netanyahu; red.] en daarna opnieuw in mei 2000 tijdens demonstraties uit solidariteit met de Palestijnse politieke gevangenen, toen schutters het vuur openden op Israelische soldaten en kolonisten die zich diep in de door de PNA gecontroleerde gebieden gevestigd hebben. Sinds de *Aqsa-Intifada* is uitgebroken is de actie geëvolueerd van ongeregeld (en vaak vergeefs) vanuit PNA-gebied vuren op Israelische soldaten en nederzettingen, naar meer guerrilla-achtige aanvallen op geïsoleerde militaire buitenposten in de buurt van nederzettingen en bovenal op wegen op de Westelijke Jordaanoever en in de Strook van Gaza die in stand gehouden worden voor het exclusieve [onjuist; red.] gebruik door kolonisten.

Het tweede thema vraagt om het zich ontworstelen van de Palestijnse strijd aan de voorgedij van de regionale diplomatie van de Verenigde Staten en de Israelische hegemonie, en deze te richten op - waar deze volgens FATAH werkelijk op gericht dient te zijn – de

Verenigde Naties en bovenal de Arabische wereld. In het bijzonder verklaart de *Tanzim* dat elk 'eind van het conflict' gebaseerd dient te zijn op de volledige terugtrekking van Israël achter de grenzen van 1967, inclusief Oost-Jeruzalem, en de erkenning van het recht op terugkeer van Palestijnse vluchtelingen 'naar hun huizen' in geografisch Palestina. In de visie van Barghouti zullen de Palestijnen en Arafat niet akkoord kunnen gaan met minder dan wat Egypte en Jordanië van Israël hebben gekregen - en Syrië en Libanon in de toekomst zullen krijgen.

Tot slot staan de 'binnenstaanders' van de Westelijke Jordaanoever een werkelijke nationale coalitie voor tussen al de Palestijnse politieke partijen, meer in het bijzonder de islamistische bewegingen van HAMAS en de Islamitische Jihad, verenigd op basis van gezamenlijke nationale doelstellingen van onafhankelijkheid, terugkeer, soevereiniteit en beëindiging van de bezetting. De voorwaarde voor een dergelijke coalitie is natuurlijk vernietiging van de voorwaarden van het Oslo-proces en bovenal van samenwerking op het gebied van de veiligheid die dit voorziet tussen de PNA, Israël en de CIA. De spontane uitbarsting van de *Aqsa-Intifada* heeft FATAH in staat gesteld om al deze politieke doelstellingen met concrete acties voor het voetlicht te brengen.

aantal doden en gewonden aan Palestijnse zijde, op de Westelijke Jordaanoever en in de Strook van Gaza (per week, over de periode 9 december - 16 februari)

bron: Palestijnse Rode Halve Maan (www.palestinercs.org/)

uit: *Middle East Report* nummer 217 (winter 2000), pp. 6-7

Graham Usher schrijft voor ondermeer *Middle East International* (Londen), *al-Ahram Weekly* (Cairo) en *The Economist* (Londen). Zijn laatste boek is: *Dispatches from Palestine - the Rise and Fall of the Oslo Peace Process*; Londen [Pluto Press] 1999; 197 pp.

vertaling: Paul Prillevitz

nu al 20 tot 30 gevallen Israel beschuldigd van een liquidatiepolitiek

Suzanne Goldenberg

Palestijnen stellen dat premier Ehoed Barak de militairen de vrije hand geeft om leidinggevende Palestijnse activisten in de *Aqsa-Intifada* te liquideren.

De Israelische regering is er op 10 januari van beschuldigd, dat zij de systematische jacht op, en liquidatie van Palestijnse activisten op de Westelijke Jordaanoever en in de Strook van Gaza sanctioneert, die zij als een bedreiging voor de veiligheid ziet.

Terwijl premier Barak zich met het oog op de verkiezingen van begin februari vastklampt aan de gerafelde draden van zijn reputatie als vredesstichter, heeft Vrede Nu een lang stilzwijgen doorbroken en hem ervan beschuldigd dat hij het leger de vrije hand geeft om verdachte tegenstanders te liquideren.

De uitbarsting van woede over Israels liquidatiecampagne kwam na de moord op Nieuwjaarsdag op een tandarts van middelbare leeftijd, die een hogere functie bekleedde binnen de gezondheidszorg op de Westelijke Jordaanoever en een leidende persoonlijkheid was in Yasser Arafats FATAH-organisatie, Thabet Thabet. Voor veel vredesactivisten was Thabet een vriend en beproefd bondgenoot. Hij behoorde in de jaren tachtig tot de eerste Palestijnen die een hand naar Israël's durfde uit te steken.

De schok van zijn dood - op klaarlichte dag vóór zijn huis door vuur uit automatische lange-afstandwapens - heeft een verlaat kritisch onderzoek in gang gezet naar een militaire strategie die gericht is op het onder controle houden van de *Intifada* op de Westelijke Jordaanoever en in de Strook van

Gaza - een strategie die op 9 november is geïnitieerd.

Er bestaat geen accurate telling van het aantal personen dat doelwit is geworden van systematische liquidatie, aangezien de militairen specifieke liquidaties niet altijd opbiechten. Arafats Palestijns Nationaal Gezag (PNA) zegt dat [begin januari 2001] 19 personen zijn geliquideerd; andere Palestijnse bronnen houden het aantal op niet minder dan 30.

Israel heeft altijd het recht geclaimd om zijn vijanden selectief te liquideren. Maar de nieuwe strategie vormt niet alleen een bedreiging voor de strijders, maar ook voor degenen die de aanvallen coördineren. Thabets dood maakt duidelijk dat zelfs de politieke leiders van FATAH potentiële doelen vormen, ondanks dat deze organisatie tot het uitbreken van de *Intifada* Israels belangrijkste partner in het [zogenaamde] vredesproces was en samenwerkte met de Israelische geheime diensten bij het arresteren van bommenleggers van HAMAS en de Islamitische Jihad.

De nieuwe liquidatiepolitiek wordt door Israelische functionarissen bevestigd. Dezen hebben sommige moord-aanslagen officieel voor Israels rekening genomen en niet ontkend, dat zij

de hand hebben gehad in de liquidatie van Thabet. 'Ik kan u zonder er omheen te draaien vertellen wat de politiek behelst', verklaarde afgelopen week voor Radio Israel de onderminister van Defensie, Ephraim Sneh. Wanneer iemand betrokken is geweest bij terroristische acties of deze van plan is uit te voeren, dan dient hij gepakt te worden. Dat is effectief, doelgericht en rechtvaardig.'

Maar naar weken van verbijsterend stilzwijgen is Israelisch Links niet langer bereid deze argumentatie te accepteren - zeker in het geval van Thabet. 'Het op klaarlichte dag neerschieten van een man die zijn huis verlaat is een maffia-achtige actie en geen enkele regering is daartoe gerechtigd', stelt Yehudith Harel.

Dit protest sluit aan bij een groeiend gevoel binnen Israelisch Links te zijn verraden. Men beschuldigt Barak ervan dat hij een kans om over vrede te onderhandelen verspeelt en naar militair geweld en economische strafmaatregelen grijpt om aan de *Intifada* een eind te maken.

De vredesactiviste Harel heeft sinds 1988 nauw met Thabet samengewerkt om Israël's en Palestijnen met elkaar in gesprek te brengen. Toen haar dienstplichtige zoon in 1994 bij een

tien doelwitten van de Israelische liquidatiepolitiek

1. Hoessein Abayat, 33 jaar en vader van zes kinderen. Op 9

november geliquideerd in Beit Sahour (nabij Bethlehem) op de Westelijke Jordaanoever.

Abayat - het eerste slachtoffer in de 'geïnitieerde aanvallen' - was in het dagelijks leven bakker en volgens het Israelische leger een vooraanstaand 'terrorist' en een handelaar in illegale wapens. Hij werd gedood door raketten die vanuit een Israelische gevechtshelikopter werd afgeschoten op een straat in Beit Sahour. Twee Palestijnse vrouwen - omstanders - werden eveneens gedood en negen anderen raakten gewond. Israel gaf de liquidatie binnen enkele uren toe. 'We hebben een hele hoge man gepakt. We schakelen een ieder uit die ons probeert te pakken', zo verklaarde een Israelische generaal.

2. Jamal Abdel-Razak, 30 jaar. Op 22 november geliquideerd bij het Morag-kruispunt in de Strook van Gaza.

Abdel-Razak - een bekende FATAH-activist uit de eerste *Intifada* - was in de auto van een vriend op weg naar school in Khan Yunis toen hij door Israelische soldaten werd aangevalen. Abdel-Razaks hoofd werd er in het vuurgevecht afgeschoten. Ook de bestuurder van de auto en twee andere Palestijnse mannen in een dichtbij staande taxi kwamen bij het vuurgevecht om. Het Israelische leger claimde dat het vier leden van een FATAH-cel had gedood, die het vuur hadden geopend om arrestatie te ontlopen.

3. Ibrahim Bani Odeh, 34 jaar oud en vader van vijf kinderen. Op 23 november geliquideerd in Nabloes op de Westelijke Jordaanoever.

Odeh was een leider van de militaire vleugel van HAMAS en werd een dag na zijn vrijlating uit de gevangenis gedood door een bom die was

verborgen in de hoofdsteun van de auto waarin hij reed en die - volgens de Palestijnse gouverneur van Nabloes - op afstand tot ontploffing werd gebracht, vanuit een Israelische gevechtshelikopter. Israelische militaire functionarissen zeiden dat hij bij een 'bedrijfsongeval' om het leven was gekomen - formulering voor: gedood bij het vervaardigen van bommen.

4. Mahmoud al-Mughrabi, 24 jaar. Op 11 december geliquideerd in Beit Jala, een voorstadje van Bethlehem.

Mughrabi werd in hoofd en borst geschoten door een Israelische *undercover unit*, die op een *bypass road* toesloeg. Getuigen hebben verklaard dat al-Mughrabi en enkele kameraden zich op de bewuste plek bevonden om een bom te plaatsen langs de weg die leidt naar de joodse nederzetting Gilo, toen zij door een Israelische patrouille werden ontdekt. Mughrabi's kameraden wisten te vluchten, maar hijzelf werd in zijn been geschoten. Enkele minuten later hoorden zij drie schoten.

5. Anwar Hamran, 28 jaar oud en vader van een kind.

Op 11 december geliquideerd in Nabloes. Hamran was een leider van de militaire vleugel van de Islamitische Jihad. Hij had juist zijn boekwinkel verlaten, toen hij werd aangevallen door Israelische militairen die vanuit Mount Gerizim - dat uitkijkt op Nabloes - het vuur openden. Doktoren verklaarden dat zijn lichaam met 19 kogels doorzeefd was. Getuigen lieten weten dat Hamran ongewapend was en dat het schie-

vekeersongeval omkwam, was Thabet aanwezig op diens militaire begraafplaats - een genereuze daad voor een Palestijnse nationalist die in begin jaren zeventig tot drie jaar huisarrest was veroordeeld.

'Wat voor soort militaire activiteit is dit?', zo vraagt zij zich af. 'Dit is volstrekt illegaal.' Dat is precies wat een advocaat, die namens de weduwe van Thabet optreedt, probeert te bewijzen en die bij het Israelische Hoogge-

rechtshof een verzoek tot een gerechtelijk verbod heeft ingediend, om zo een eind te maken aan het liquideren van activisten van Arafats FATAH, en van HAMAS en de Islamitische Jihad. Israel kent geen doodstraf.

'Al deze liquidaties zijn in strijd met de Israelische wet', zegt Nalia Attiya, een Palestijnse inwonster van Israel. 'Er bestaan liquidatieplannen en door naar de rechter te stappen kunnen we de uitvoering daarvan wellicht verhin-

deren.' Gisteren verklaarden Palestijnse functionarissen dat zij bezig waren materiaal te verzamelen om op basis daarvan Barak en zijn regering wegens oorlogsmisdaden te vervolgen.

'Wij zien de Israelische regering, de premier en alle leden van de Israelische regering als misdadigers, die vervolgd moeten worden', zo verklaarde Yasser Abed Rabbo, de Palestijnse minister van Informatie, onlangs tijdens een persconferentie. Hij stelde voorts

ten aanhield toen hij al was neer gevallen. Het Israelische leger stelde dat hij gewapend was en dat men vuur had beantwoord.

6. Yousef Abu Swayeh, 28 jaar oud en vader van een kind. Op 12 december geliquideerd in het dorp al-Khader, nabij Bethlehem.

Abu Swayeh - een bekende FATAH-activist - werd aangevalen vanuit een witte Subaru met Israelische nummerplaten. Vier man van de Israelische Kingfisher *undercover unit* openden het vuur op hem en werden bijgestaan door vuur uit automatisch geweren, vanuit een nabijgelegen Israelisch *checkpoint*. Palestijnse kranten meldden dat zijn lichaam 17 kogelwonden had.

7. Abbas al-Ewiwi, 26 jaar. Op 13 december in Hebron geliquideerd.

Ewiwi was een lid van de militaire vleugel van HAMAS en had er een straf van vijf jaar in een Israelische gevangenis opzitten. Hij werd enkele ogenblikken nadat hij de schoenmakerij van zijn familie had verlaten om een buurman te gaan bezoeken gedood. Doktoren verklaarden dat hij geraakt was door drie *high-velocity bullets*, daarmee suggererend dat hij het doelwit was geweest van scherpshutters. Palestijnse getuigen lieten weten dat er op dat moment in de regio niet geschoten werd. Het Israelische leger stelde dat Ewiwi gewapend was met een pistool.

8. Hani Abu Bakra, 31 jaar en vader van drie kinderen. Op 14 december geliquideerd in Deir al-Balah, in de Strook van Gaza.

Abu Bakra was taxichauffeur en student aan de Islamitische Universiteit van Gaza-Stad en werd ervan verdacht lid te zijn van de militaire vleugel van HAMAS. Op weg met zes passagiers richting het centrum van de stad werd hij bij een Israeli-

sche *checkpoint* gesommeerd te stoppen. De soldaten gelasten een vrouw de auto te verlaten en openden vervolgens met automatische wapens en vanuit een tank het vuur. Abu Bakra werd door meer dan 20 kogels getroffen. Israelische kranten meldden dat de operatie was uitgevoerd door een anti-terreur eenheid van de politie.

9. Samih Maliabi, 25 jaar en vader van twee kinderen. Op 17 december geliquideerd in het Kalandya-vluchtelingenkamp, nabij Ramallah.

FATAH-activist Maliabi werd gedood door een bom in een afgelegen deel van het kamp. Volgens sommige bronnen kwam hij om als gevolg van een *booby-trap* in een mobiele telefoon - wat doet denken aan de manier waarop Israelische agenten een vooraanstaande Palestijnse bommenmaker, bijgenaamd 'de ingenieur', in 1996 ombrachten. FATAH stelt dat Maliabi door de Israelische veiligheidsdienst is opgeblazen. Israelische veiligheidsfunctionarissen zeggen daarentegen dat bij een 'bedrijfsongeval' is omgekomen.

10. Thabet Thabet, 50 jaar en vader van drie kinderen. Op 31 december in Tulkarim geliquideerd.

De meest controversiële Israelische sluipmoord. Thabet had banden met Israelische vredesactivisten die tot 12 jaar teruggingen. Hij werd neergemaaid door vuur van een M-16 geweer vanuit een Israelische auto. Doktoren verklaarden dat zij 15 kogels in zijn bovenlijf hadden aangetroffen. Volgens de Israelische krant *Yediot Aharonoth* hebben bronnen binnen de Israelische veiligheidsdienst toegegeven dat scherpshutters van de dienst Thabet voor liquidatie hadden geselecteerd, op beschuldiging van het gelasten van aanvallen op Israeli's.

bron: The Palestinian Human Rights Group / *The Guardian* van 11 januari 2001.

dat de liquidaties het weinige dat van het [zogenaamde] vredesproces over is, teniet konden doen.

'geïnitieerde aanvallen'

Door Israelische militaire functionarissen is de liquidatiepolitiek in dubbelzinnige bewoordingen begin november aangekondigd, door te verklaren dat men bezig was op 'geïnitieerde aanvallen' over te gaan, om de gewapende militie van FATAH - beter bekend als de *Tanzim* [zie elders in dit nummer

van *Soemoed*; red.] - te dwingen het schieten op joodse nederzettingen of kolonisten of het plaatsen van bommen langs de weg te staken. Het eerste slachtoffer in het kader van de nieuwe politiek was Hoessein Abayat, die op 9 november uit de weg werd geruimd.

Kort nadien voerden de militairen de liquidatiepolitiek op, ervan uitgaand, dat het op de korrel nemen van FATAH-activisten Israels internationale

imago minder schade berokkende dan het bombarderen van Palestijnse steden, waartoe eerder in de *Intifada* opdracht was gegeven.

Totdat op 31 december jl. Thabet werd gedood, kon de liquidatiepolitiek rekenen op brede steun van het Israelische publiek. Maar de moord op een zo bekende persoonlijkheid ging veel Israeli's toch te ver. 'Hij was een man van de vrede', zegt Uri Avneri, die al bijna 30 jaar actief is binnen de Israelische

vredesbeweging. 'Wij hebben jaren met hem samengewerkt. Zelfs in de jaren dat hij in de bak zat, sprak hij over vrede. Maar hij was ook een patriot en toen de Bevrijdingsoorlog [Aqsa-Intifada; red.] losbrak, was hij - naar ik aanneem - één met de massabeweging.'

Attia's zaak bij het Israelische Hoogerechtshof, waarvan zij stelt dat deze is gebaseerd op zowel de Vierde Conventie van Genève als op Israelische wetten, betekent dat voor het eerst een Israelische premier gevraagd wordt om voor de rechtbank vragen te beantwoorden over Israels al decennia lang bestaande politiek om opposenten te liquideren, die ervan beschuldigd worden terroristische daden te hebben voorbereid of uitgevoerd.

Ooit zelf een commando, toiede Barak

naschrift van de redactie:

Niet alleen door de bovengenoemde Ephraim Sneh, maar ook door premier Ehoed Barak en diens veiligheidsadviseur Danny Yatom is de liquidatiepolitiek inmiddels publiekelijk verdedigd en daarmee impliciet erkend. Barak rechtvaardigt de liquidaties onder verwijzing naar het internationaal recht, dat naar zijn mening 'toestaat in operaties diegene te treffen, die met zekerheid is geïdentificeerd als iemand die zich opmaakt een aanslag tegen Israelische doelen te plegen; (...) een ieder die van plan is Israeli's aan te vallen, moet weten, dat hij doelwit is van de lange arm van het leger en dat hij met gelijke munt terugbetaald zal worden', aldus Barak.

De Amerikaanse mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch heeft in januari opgemerkt, dat 'Israels premier daarmee optreedt als officier van justitie, rechter en jury tegelijk, in een geheim proces, waarbij tegen de doodstraf niet in beroep gegaan kan worden.

zich 27 jaar geleden met een blonde pruik en dameskleding, om zo Beiroet binnen te kunnen glijpen, om daar drie Palestijnen uit de weg te ruimen, die verdacht werden van het ombrengen van Israelische atleten tijdens de Olympische Spelen van 1972 in München. In 1988 was hij voorts betrokken bij de liquidatie in Tunis van Abu Jihad - een van de meest legendarische kopstukken van de Palestijnse Nationale Beweging.

Barak, die tevens als minister van Defensie fungeert, verklaarde onlangs tegenover de Commissie voor Buitenlandse Zaken en Defensie van het Israelische parlement, dat hij zijn goedkeuring aan de operaties had gegeven. Verscheidene parlementarirs verzochten hem die politiek te staken, hetgeen hij weigerde.

In een interview met *Newsnight* - de actualiteitenrubriek van de BBC-televisie - ontkende hij schuchter het bestaan van een nieuwe liquidatiepolitiek, maar erkende: 'Wij hanteren hier een soort permanente politiek om diegene te treffen, die ons treft.'

Voor Israelische vredesactivisten is

Thabets liquidatie des te tragisch, aangezien hij nog maar enkele weken eerder direct verantwoordelijk was voor het redden van de levens van 20 Israelische soldaten. Medio oktober - dagen nadat Palestijnen in Ramallah twee Israelische reservisten doodgeslagen had - intervenieerde Thabet ten behoeve van het Israelische leger om de vrijlating te arrangeren van soldaten die door een domme fout in [het door de PNA gecontroleerde] Tulkarim verzeild waren geraakt.

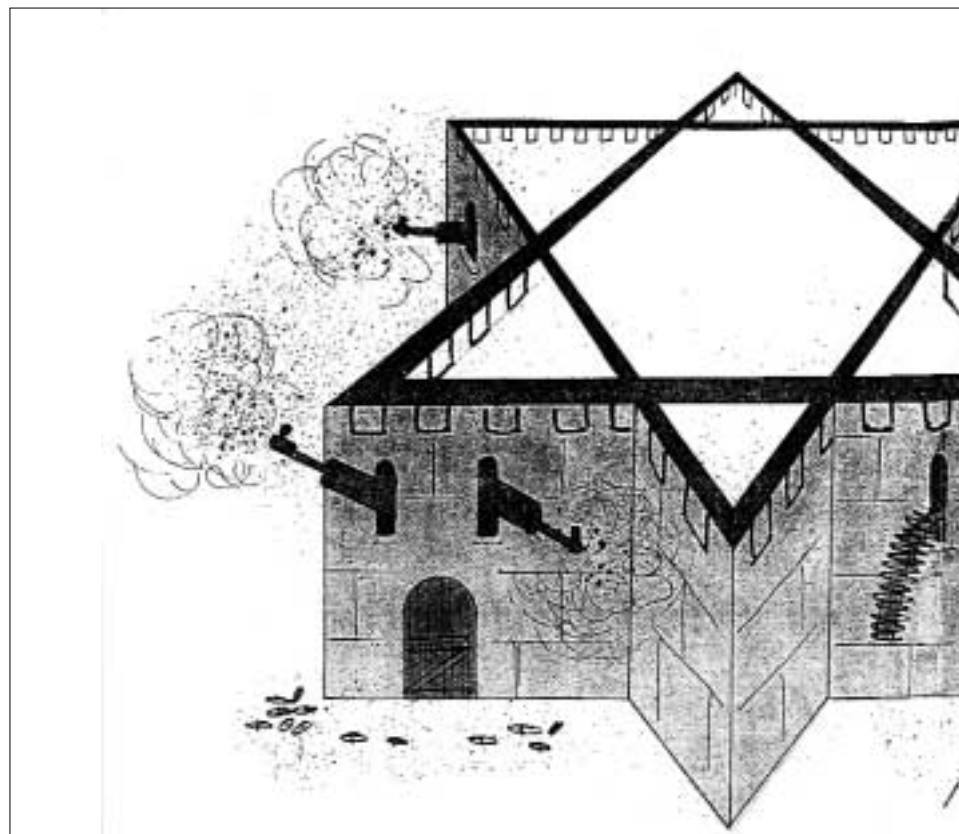
'Dit is de beloning voor mensen die de levens van Israelische soldaten hebben gered', zegt Bassam Eid van de Palestinian Human Rights Monitoring Group.

uit: *The Guardian* van 11 januari 2001

Suzanne Goldenberg is correspondentie van *The Guardian*, en gestationeerd in Jeruzalem.

vertaling: Jochem van Oosten

bron: *Le Soir* van 14 februari 2001

Palestijnse collaborateurs in de val

Didier François

In de steek gelaten door Israël, worden de Palestijnse hulptroepen van de joodse staat nu door hun eigen mensen vervolgd.

Eerst had je die beelden, die in de hele wereld door de televisie werden uitgezonden. Een verrader, geboeid, op een binnenplaats van een kazerne tegenover een vuurpeleton. Een kort bevel en vóúr. Gezeten voor zijn televisietoestel, de enige luxe in zijn bescheiden onderkomen, heeft Yousef de scène als een salvo geïncasseerd, terwijl hem de rillingen over de rug liepen. Voor een Palestijn die op een dag zijn medewerking verleende aan de Israëlische bezettingsmacht laat de rechtlijnige boodschap geen twijfel

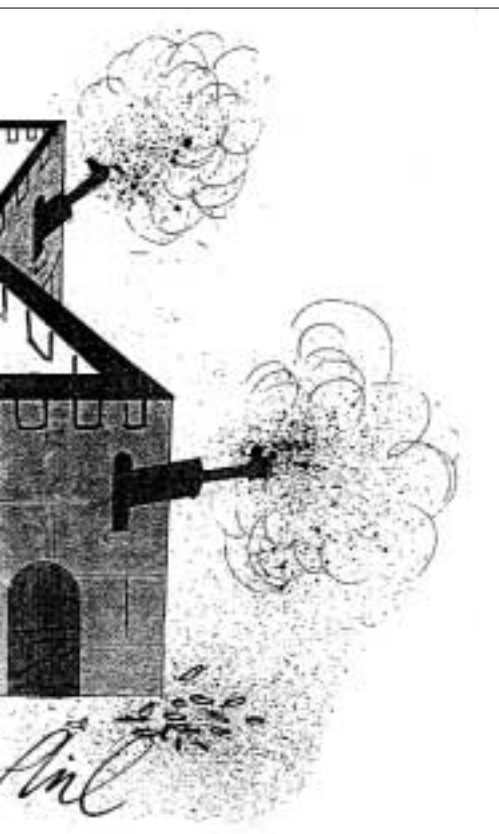
over: 'de jacht op de collaborateurs is geopend.' Door de executie van Madji Makawi in Gaza en Allan Bani - Odeh in Nabloes, veroordeeld voor samenwerking met de vijand door een militair tribunaal, maakte het Palestijns Nationaal Gezag (PNA) haar intenties voor iedereen duidelijk. En wat Yousef al vreesde, liet niet lang op zich wachten. Kort na de executie kreeg hij een telefoontje, op zijn geheime nummer nog wel, dat een eind maakte aan zijn relatieve gemoedsrust. Overmand door vrees. Een krachtige stem raadde hem dringend aan zich over te geven. Zijn gesprekspartner sloeg geen detail over. Identiteit, werk, adres. Niets van zijn nieuwe leven was onbekend. Half verholde dreiging.

Yousef raakt, in zijn onderkomen, in paniek. Hij neemt contact op met andere overlopers. Daar zijn er heel wat van. Toen Israël zeven jaar geleden de Strook van Gaza en de Westelijke Jordaanoever na de ondertekening van de Oslo-Akkoorden, gedeeltelijk ontruimde, bracht het Israëlische leger niet minder dan 2500 Palestijnse families onder in haar kantines. Die waren te zeer verbonden met de knevelpraktijken van het leger. Gehuisvest in Israël, zijn deze hulptroepen voorzien van een kaart als 'medewerker van het ministerie van Defensie'. Dat wordt een sleutel geacht waarmee zij makkelijker deuren in het bestuurscircuit kunnen openen. Een verstandige voorzorgsmaatregel. Palestijnen hebben geen gemakkelijk leven in de joodse staat en het merendeel van de uitgeschiften wordt het Israëlisch staatsburgerschap geweigerd. 'Wij

voelen ons geen Israëli's. En we zijn geen Palestijnen meer.'

'ik zoek bescherming'

In de steek gelaten en achtervolgd, wendde Yousef zich vorige week tot zijn 'operator'. Een 06-nummer met daarnaast een joodse voornaam die ieder jaar verandert. De dekmantel van een agent van de *Shin Bet*, de Binnenlandse Veiligheidsdienst. 'Ik wil bescherming'. Er volgt niet meteen een antwoord. En dan een kort 'bel de politie'. Weigering. 'Ik heb de commissaris toestemming gevraagd om een wapen te dragen. Men antwoordde mij dat ik niet aan de criteria voldeed. En maar zeggen dat ik mijn volk verraden heb voor deze vuiligheden. Ze hebben mij als een citroen uitgeperst alvorens mij weg te werpen.' De val die gezet werd door jaren van verraad maakt elke weg terug onmogelijk. Hermetisch gesloten valstrik waarin tal van arme drommels [sic] als ook enkele vastbeslotenen zijn verstrikt. Zolang men nuttig is geniet men een paar povere voorrechten. Nadat men eenmaal is gebruikt, wordt men als lastpost behandeld. Zijn eerste contact met Israëlische officieren had Yousef in 1983. Nadat hij als spion was gesnapt en daardoor geen inlichtingen meer kon doorgeven, was hij door zijn opdrachtgevers in 1995 naar Israël overgebracht. Na 13 jaren van loyale collaboratie 'waaronder twee missies naar Syrië, vervolgens naar Irak ten behoeve van de MOSSAD, de buitenlandse inlichtingendienst, vindt men huisvesting voor hem, een simpele driekamerwoning in een voorstad van Lod waar hij zijn vrouw en zeven kin-

deren onderbrengt. Een nieuw lokaas. Yousef ziet zich gesteld tegenover een krediet van 30 jaar, gegarandeerd door zijn ex-beschermers, en hij maakt maandelijks een bedrag van, omgerekend, f 280,- [ruim 100 dollar] over voor een appartement dat voor altijd staats eigendom zal blijven. 'Ik zit in de stront. Volledig afhankelijk. Als ik voor goed afknop, dan zal ik echt als een hond behandeld worden.' Kort aan de lijn.

wraak en bloed

Zijn verleden, te zwaar om te dragen, verbiedt hem een ommekeer in trouw betuiging. Terughoudend erkent hij dat zijn clandestiene activiteiten 'honderden' arrestaties hebben mogelijk gemaakt. Sindsdien is het uitgesloten dat hij zou kunnen overwegen in te gaan op het aanbod van de minister van Justitie van de PNA die amnestie belooft 'aan alle Palestijnen die met de Israelische veiligheidstroepen hebben gecollaboreerd als zij zich binnen 45 dagen overgeven.' Zes hebben zich overgegeven. Het zijn geen grote vissen. Opgesloten in Hebron worden ze aan de Westerse pers getoond als bewijs van de barmhartigheid van Yasser Arafat. Al te vaak al in de boeien geslagen, weerstaat Yousef de verleiding. 'Ze willen ons laten terugkeren om ons terecht te stellen. Sedert het begin van de nieuwe *Intifada*, zet het volk de leiders aan om ons te doden. Ze kunnen ons geen gratie meer geven.' Heen en weer geslingerd tussen de eisen van zijn straat en de internationale druk is de PNA een windvaan, zonder kompas. 'Wij zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van ons volk, verklaart de minister van Justitie. De politiek van moord op de kaders van de opstand, zoals die wordt bedreven door Israel, is slechts mogelijk dankzij het ondergrondse werk van haar collaborateurs. Wij moeten dat probleem oplossen.'

een eerlijk oordeel

Door de executies te veroordelen moet Raji Sourani, directeur van het Palestijnse Centrum voor de Rechten van de Mens, oproeien tegen een machtige stroom. 'De mensen willen bloed zien, zegt hij spijtig, het volk roept om wraak en Arafat wil het tevreden stellen.' Maar deze ex-politieke gevangene van Israel is tegen de doodstraf. 'Uit principe. En ik ben van mening dat het Staatsveiligheidshof uitzonderingsrecht

behelst, dat de beklaagden geen eerlijk proces garandeert. Erger nog, wanneer men zijn toevlucht neemt tot militaire rechtspraak wordt het hele rechtssysteem aangetast.'

Maar de PNA wil er niet graag aan herinnerd worden dat ze door paragraaf 16 van de Akkoorden van Oslo te ondertekenen vrijwaring van straf garandeerde aan een menigte hulpkrachten die de Israelische veiligheidsdiensten in staat had gesteld om hun greep op de Bezette Gebieden te handhaven. Het Centrum voor de Rechten van de Mens heeft steeds deze clause afgewezen, als zijnde weinig in overeenstemming met de verwachtingen van de slachtoffers. 'Ik herinner mij een beul', zo vertelt de directeur, 'die ons in de gevangenis folterde. Onze veiligheidsdiensten hebben hem gearresteerd, ondervraagd, gewassen en geschoren en naar Israel gestuurd waar hij woont onder bescherming.' Raji Sourani eist een 'eerlijk oordeel voor alle collaborateurs van de Israelische bezettingsmachine. Dat is het enige middel om de huidige paranoia aan te pakken. Want de Israeli's hebben een buitengewoon verfijnd systeem van penetratie in de Palestijnse maatschappij gecreëerd. Ze manipuleren duizenden informanten. Dat maakt de mensen heel nerveus, zelfs al is het merendeel alleen maar slachtoffer. Wanneer men de grote vissen met onberispelijke procedures aanpakt, dan zullen de kleintjes hun medewerking wel staken.'

De PNA schijnt daar tegen te denken dat een krijgsraad een meer gedoseerde behandeling mogelijk maakt van die al te delicate dossiers. Khaled el-Qadra, president van het Militaire Tribunaal van Gaza, moet een expert in dat soort zaken zijn. Als hoofdverantwoorde-

lijke van de Associatie van Palestijnse Advocaten ten tijde van de eerste *Intifada* heeft hij een appeltje te schillen gehad met de clandestiene brigades van FATAH, die belast waren met het opsporen van de verraders. Omdat men hem verdacht van het verdonkeren van geld dat door de leiding van de PLO in ballingschap aan de juristen ter beschikking was gesteld, was een gemaskerde commando zijn bureau binnengevallen. Met een sprong door het venster van zijn kantoor had hij zijn leven gered, ten koste van twee gebroken benen. Omdat de affaire veel stof heeft doen opwaaien en ook vanwege de gedachte aan een illegaal PLO-fonds, is el-Qadra tenslotte achter de muren van een strafkamp terechtgekomen. Alwaar de Israeli's, om hem verdere onaangenaamheden te besparen, hem de eer aandeden van de '*Taoun Haganah*', de beschermde onderafdeling, die in de wandeling door de gedetineerden de 'sectie van de collaborateurs' wordt genoemd.

Door te veel de gang van zaken bij Justitie te willen controleren, gaven de Palestijnse machthebbers alleen maar

Iedere bezetting brengt collaborateurs voort. Hun motieven lopen uiteen: overtuiging, compensatiedrang, rancune, geldelijk gewin, maar ook dwang. Van dat laatste lijkt sprake geweest te zijn in het geval van de 24-jarige, in Israel werkzame stukadoor Allan Bani-Odeh uit Nabloes. Deze speelde geruime tijd informatie aan de *Shin Bet* (Israelische Binnelandse Veiligheidsdienst) door over zijn neef Ibrahim Bani-Odeh, die actief was binnen de gewapende vleugel van HAMAS. Deze Ibrahim Bani-Odeh is op 23 november door Israel in Nabloes geliquideerd [zie: '10 doelwitten van de Israelische liquidatiepolitiek', elders in dit nummer van *Soemoed*; red.] Maar ook met Allan Bani-Odeh is het slecht afgelopen.

Dwang moet aan het verraad van Allan Bani-Odeh ten grondslag gelegen hebben. Kort vóór zijn terechtstelling vertelde hij zijn naaste familieleden hoe hij tot samenwerking met de *Shin Bet* was gekomen. Eén van zijn broers heeft daarover later het volgende verklaard: 'Op zekere dag - zo'n zes maanden geleden - werd Allan bij een Israelische controlepost aangehouden. Hij werd overgebracht naar officieren van de *Shin Bet*, die hem ervan beschuldigden een assistent van Ibrahim te zijn. Vervolgens hebben zij hem gedrogeerd en foto's van hem genomen in gezelschap van naakte vrouwen, en hem bedreigd deze aan zijn vrouw en aan zijn familie te tonen. Op allerlei manieren is hij onder druk gezet en gewaarschuwd dat - in geval hij niet meewerkte - de *Shin Bet* hem het leven onmogelijk zou maken. Allan beseftte dat zij heel eenvoudig zijn werkvergunning in Israel konden intrekken.

voedsel aan de verdenkingen. 'Het risico bestaat dat de mensen dan besluiten de wet in eigen hand te nemen', waarschuwt Eyad al-Sarrâdj, psychiater en president van het gemeentelijk Centrum van Geestelijke Gezondheidszorg van Gaza. 'De frustratie is enorm. Iedereen voelt zich bedreigd en kwetsbaar voor Israelische aanslagen en voor de *Mustaghribin*', de als Arabieren vermomde eenheden van moordenaars, echte doodseskaders, belast met de uitvoering van buitengerechtigke executies. 'Moord door onbekenden kweekt angst, angst die leidt tot algemeen wantrouwen. Omdat de Palestijnen hun boosheid niet kunnen afreageren op soldaten of kolonisten - die zijn te goed beschermd - koelen ze hun haat op de collaborateurs, die beschouwd worden als een Israelische uitwas binnen onze gemeenschap en dus als een legitiem doel.'

de binnenlandse vijand Eyad al-Sarrâdj ziet in deze ontwikkeling het begin van een implosie van de Palestijnse maatschappij. 'Onze cultuur neigt ertoe de dingen heel simplistisch te zien. Er zijn

maar weinig personen in staat te begrijpen hoe Arafat leiding kan geven aan het verzet en tegelijkertijd met Israel kan onderhandelen. De anderen zoeken een complot achter alles. Het vermoeden van corruptie leidt tot verdenking van collaboratie, een beschuldiging die kan dienen tot legitimatie van elke gewelddadige actie.' Het is een feit, dat liquidaties en andere afrekeningen toenemen onder het mom van een jacht op collaborateurs. 'In feite heeft de maatschappij op een dergelijk niveau van spanning behoefte aan een vijand. En als men dan geen gemeenschappelijke buitenlandse vijand meer vindt, keert het geweld zich naar binnen. Vanuit dit gezichtspunt vormen de moord op de directeur van de televisie, die voor corrupt werd uitgemaakt, of de executie van collabora-

teurs het teken dat de *Intifada* aan haar grenzen raakt. Als de energie niet gericht wordt op iets constructiefs, dan kunnen we ernstige problemen tegenmoeten zien. Het ergste zou een mislukking van de vredesonderhandelingen [*sic*] zijn. Gezien de wapens en de opgehoopte frustratie, zou de verloederding van de situatie wel eens een ramp kunnen veroorzaken.

uit: *Libération* van 30 januari 2001

Didier François is redacteur van *Libération*.

vertaling: Kees Wagtenonk

geen genade voor Palestijnse collaborateurs

In die situatie is Allan aan de *Shin Bet* informatie over Ibrahim gaan verschaffen. Deze was op last van Israel door de PNA achter de tralies gezet, maar mocht wekelijks met verlof gaan. Allan zocht Ibrahim regelmatig in de gevangenis op en nam dan wat kruidenierswaren voor hem mee. Ook leende hij Ibrahim tijdens diens wekelijkse verlof zijn auto uit. Op 20 november werd Allan gesommeerd zich te melden bij een kantoor in een joodse nederzetting ergens op de Westelijke Jordaanoever, waar hij enkel uren werd ondervraagd en aan 'psychologische tests' werd onderworpen. Toen de sessie afgelopen was en hij zich naar zijn auto begaf, stonden daar enkele soldaten omheen. Drie dagen later belde de *Shin Bet* hem via zijn mobiele telefoon opnieuw op en sommeerde hem naar een bijeenkomst te komen in de buurt van Nabloes. Zijn contactpersoon zei hem niet met zijn eigen auto te komen. Die morgen ontmoette Allan zijn neef Ibrahim en leende hem opnieuw zijn auto uit. Zelf nam hij een taxi om zijn *Shin Bet*-contact te ontmoeten. Enkele minuten later werd zijn eigen auto van een afstand tot ontploffing gebracht [door middel van springstof die in een hoofdsteun verborgen bleek; neef Ibrahim Bani-Odeh was op slag dood; red.]. Allan vernam van de explosie via de *Shin Bet*, waarna hij psychisch instortte. Een *Shin Bet*-agent bracht hem naar een hotel in Israel en liet hem weten dat hij zou worden beschermd. In de Bezette Gebieden werd Allan spoedig gezocht.'

Op advies van een van zijn broers gaf hij zich later aan bij de Palestijnse autoriteiten. Hij zwoer niet geweten te hebben dat de *Shin Bet* een bom in zijn auto had geplaatst. Het heeft voor Allan Bani-Odeh niet mogen baten. Na een twee uur durend proces werd hij op 13 januari jl. door een Rechtbank voor Staatsveiligheid ter dood veroordeeld (geen beroep mogelijk) en kort daarop door een vuurpeleton geëxecuteerd.

bron: *International Herald Tribune* van 3-4 februari 2001

P.S.

Westerse politici hebben bij de PNA tegen bovengenoemde dubieuze rechtsgang geprotesteerd. Laten wij hopen dat er in dit soort zaken niet met twee maten wordt gemeten en dat diezelfde politici ook Israel hebben aangesproken op zijn liquidatiepolitiek jegens Palestijnse tegenstanders.

het verhaal achter de bushalte

Arjan el-Fassed

Een Palestijnse chauffeur ramde met zijn bus onlangs een bushalte vol mensen, waarbij zeven soldaten en een burger omkwamen. Helaas zijn Palestijnen maar al te vaak geassocieerd met 'terrorisme', hetgeen iedere redelijke discussie over het Palestijns-Israëlische conflict heeft vertroebeld.

De mythen die men voor de werkelijkheid aanziet, hebben een sluier geworpen over ieder beter begrip van het conflict. De vraag is: wat is de werkelijkheid achter wat er gebeurde bij die bushalte?

De plaats waar de bushalte zich bevindt, heet in Israël Azur, een Israëlische nederzetting die in 1948 werd gesticht op het land van het Palestijnse dorp Yazur, 6 km van Jaffa. Op 11 december 1947, lanceerden joodse immigranten een terreur-aanval op een koffiehuis in het dorp Yazur waarbij zes Palestijnen werden gedood. Op 30 april 1948 was dit Palestijnse dorp geheel onder controle gebracht van joodse troepen en vervolgens etnisch gezuiverd van zijn 4000 Palestijnse inwoners, nu vluchtelingen. Het dorp is grotendeels verwoest met uitzondering van twee grafmonumenten. Op de plaats van het dorp staan nu moderne appartementen-complexen van twee Israëlische nederzettingen, namelijk Miqwe Yisrael en Azur.

Wat verklaart de daden van de Palestijnse chauffeur? Khalil Abu-Olbeh, de buschauffeur, had geen banden met enige Palestijnse factie. Dat is niet zo vreemd. Opiniepeilingen laten zien dat sinds enkele jaren de meeste Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever en in de Stroom van Gaza met geen

enkele factie meer banden hebben.

Volgens de familie van Abu-Olbeh was Khalil verbijsterd over het grote aantal Palestijnse slachtoffers de afgelopen maanden. Tussen 28 september 2000 en 13 februari 2001 werden 359 Palestijnen gedood en [zeker] 11 Palestijnen geliquideerd. Van hen waren 89 procent burgers. In diezelfde periode vielen meer dan 12.000 gewonden, van wie 1500 invalide zullen blijven.

Hevige beschietingen in de zuidelijke Stroom van Gaza de afgelopen dagen hadden Abu-Olbeh bijzonder aangegrepen. Maar voor vrienden en familie verschilden zijn emoties niet met die van zijn omgeving. En er scheen niets mis met de 35-jarige vader van vijf kinderen.

Khalil Abu-Olbeh had de afgelopen vijf jaar als employé van de Israëlische busmaatschappij Egged Palestijnse arbeiders vanuit Gaza naar hun werk in Israël vervoerd. Hij hoorde bij de 15.000 Palestijnen die twee weken geleden toestemming kregen weer in Israël te gaan werken nadat Israël een eerdere afsluiting van de Palestijnse gebieden had verzacht. Zijn werk als taxichauffeur in Gaza leverde hem maar weinig op.

De afgelopen vier maanden had Khalil

Abu-Olbeh zonder werk gezeten vanwege Israël's afsluiting van de Palestijnse gebieden. Sinds september 2000 had Israël zijn beleid van afsluitingen en uitgaansverboden aangeschroefd, hetgeen als collectieve straf een schending van het internationale recht is.

De levensomstandigheden in Gaza en elders zijn alsmat verslechterd. Vóór de recente *Intifada* werd het werkloosheidspercentage geschat op iets tussen de 11 en 24 procent. Gedurende de afgelopen maanden echter, is dat cijfer echter dramatisch gestegen vanwege de 125.000 Palestijnen die niet naar hun werk in Israël konden.

De economische gevolgen waren vernietigend: de families van deze arbeiders hebben nu te maken met een totaal gebrek aan inkomen, hetgeen hun vermogen zichzelf in leven te houden bedreigt. Met een werkloosheidspercentage van 38 procent verdient meer dan 30 procent van de Palestijnse bevolking minder dan 2 dollar per dag en leeft derhalve onder de armoedegrens.

De invloed van de Israëlische maatregelen op de Palestijnse burgerbevolking is rampzalig. De economische vooruit-

gang waarvan de Palestijnen in de eerste helft van 2000 getuige waren, is totaal te niet gedaan. De arbeiders konden niet naar hun werk in Israël en kunnen bijgevolg hun families niet onderhouden en de lokale economie gaat erdoor kapot. Landbouw en industrie lijden eronder en de ontwikkeling kwam goeddeels tot stilstand. Bovendien heeft het afsluitingsbeleid er ook nog eens toe geleid dat in veel gevallen gewonden naar en van de ziekenhuizen in de verschillende plaatsen niet konden worden vervoerd.

Veel Palestijnen die medische behandeling zochten voor chronische en andere kwalen werd de toegang tot ziekenhuizen en klinieken geweigerd, ofwel omdat ze eindeloos werden

tegengehouden bij checkpoints, ofwel vanwege de belegering rond veel steden en dorpen in de Gazastrook en op de Westoever. Dit alles in strijd met het internationale humanitaire recht en in het bijzonder met de Vierde Conventie van Genève.

De Israëlische autoriteiten zeiden er zeker van te zijn dat Abu-Olbeh met opzet had gehandeld. Misschien, misschien ook niet. De dag voordat Abu-Olbeh met zijn bus inreed op de met Israëlische soldaten volgepakte bushalte had Israël de 50-jarige Masoud Ayyad geliquideerd. Elders in de Strook van Gaza, op de Netzarim-kruising hadden Israëlische soldaten het vuur geopend op ongewapende demonstranten en de 14-jarige Bilal Tawfiq

Ramadan een kogel door zijn hart gejaagd en een VN-missie gedwongen dekking te zoeken toen overal rond hen geschoten werd tijdens een bezoek aan een vluchtelingenkamp. Wellicht het kamp dat de oorspronkelijke bewoners van het Palestijnse dorp Yazur herbergde, die hun geboorteplaats, nu Azur geheten, in de kranten tegenkwamen.

Arjan el-Fassed is een Nederlands-Palestijnse politicooloog.

Hebron

foto: AP / Nasser Shikyoukhi

staat de PNA aan de rand van de afgrond?

Phil Reeves & Graham Usher

Binnen de internationale gemeenschap groeit de vrees dat Yasser Arafats Palestijns Nationaal Gezag (PNA) afstevent op totale ineenstorting, hetgeen - zo meent men - elke mogelijkheid om door te gaan met het zoeken naar een vreedzame regeling met Israël om zeep zal brengen en de Westelijke Jordaanoever en de Strook van Gaza in anarchie zal storten.

Vier maanden van Israëlische blokkades en andere collectieve strafmaatregelen hebben de Palestijnse economie in een diepe recessie gestort, die - met name op de Westelijke Jordaanoever - de positie van de PNA hebben ondermijnd.

Afgelopen week heeft de Europese Unie nieuwe leningen verstrekt aan de PNA, die niet langer in staat was zijn functionarissen te betalen, niet in het minst omdat Israël overboeking van belastinginkomsten en douaneheffingen aan de Palestijnen had stopgezet.

'We staan aan de vooravond van een totale ineenstorting [van de PNA] en de Israeli's moeten inzien dat dit niet in hun belang is', zo stelde een Westerse diplomaat die nauw met het Palestijnse leiderschap in contact staat. 'Een ineenstorting betekent dat Israël niet langer een partner in het [zogenaamde] vredesproces zal hebben, wat de perspectieven op veiligheid voor Israeli's zal ruïneren.'

Het lijkt waarschijnlijk dat er verdere internationale inspanningen zullen worden verricht om de PNA voor desintegratie te behoeden, door zijn kwijnende economie te steunen. Mocht de PNA inderdaad ineenstorten dan valt

Israël - zij het niet uitsluitend - veel te verwijten. Dit land heeft aan de Palestijnen herhaaldelijk algehele grensafsluitingen opgelegd, niet alleen van de grenzen die de Palestijnse Autonome Gebieden omsluiten, maar ook van die van individuele steden. In de Strook van Gaza - het gebied dat het zwaarst getroffen is - is het werkloosheidspercentage sinds het uitbreken van de *Intifada* van 11 naar 50 procent omhoog geschoten. Eenderde van haar 1,2 miljoen bewoners, die opgesloten zitten in een 40 km lange strook land, leeft thans beneden de armoedegrens (d.w.z. een consumptieniveau van minder dan twee dollar per persoon per dag).

De toch al penibele situatie van de Palestijnen is verder verslechterd door strafmaatregelen van het Israëlische leger. Israëlische soldaten hebben tientallen hectaren, beplant met olijfbomen, dadelpalmen en citrus, verwoest en voorts, door wegen af te sluiten, de Strook in drie enclaves opgesplitst. Arbeiders uit het zuiden kunnen het noorden niet langer bereiken. Goederen die in Gaza-Stad zijn afgeleverd, kunnen van daaruit niet gedistribueerd worden.

Maar de crisis waarmee de PNA

kampt zit dieper dan louter op het economische vlak en deze heeft die deels aan zichzelf te wijten. Al lang wordt de PNA door de Palestijnen van corruptie beschuldigd. Enkele dagen geleden is het hoofd van de Palestijnse televisie, Hisham Mekki, in Gaza-Stad vermoord. Hoewel zijn zelfverrijking legendarisch was, waren de Gazanen niettemin verbijsterd toen zij van de Palestijnse procureur-generaal vernamen, dat Mekki's persoonlijk vermogen rond 17 miljoen dollar bedroeg. [De aanslag is nadien opgeëist door de Brigade van de Martelaren van al-Aqsa, die heeft verklaard dat Mekki de eerste was van zeven om te brengen Palestijnen, die beschuldigd worden van grootschalige corruptiepraktijken. (*The Guardian* van 2 februari 2001); red.]

Dit soort zaken maken het er niet gemakkelijker op voor PNA-president Arafat, die nimmer volledige controle heeft kunnen uitoefenen over de radicale krachten achter de *Intifada*. Militante groepen, zoals HAMAS - waarvan de aanhangers vóór de *Intifada* door Arafat in de gevangenis gegooid werden - zitten in de lift en hebben banden aangeknoopt met Arafats eigen FATAH. 'Geen van onze leden in Gaza zit momenteel achter de tralies', zo verklaarde recentelijk een woordvoerder van HAMAS, Mahmoed Zahar, in een interview in Gaza met *The Independent on Sunday*. 'Thans staan we sterker, omdat alles wat we gezegd hebben is uitgekomen. Wij zeiden dat de Oslo-onderhandelingen niet tot vrede zouden leiden, maar tot gewapende strijd, en dat is juist gebleken.'

Afgelopen dinsdag [23 januari] was er opnieuw een bewijs voor Arafats

bepaalde greep op de ontwikkelingen. Toen schoten Palestijnse guerrilla's twee Israëlische restauranthouders dood, die zich voor het doen van inkoop naar de Westelijke Jordaanoever hadden begeven. De moord vond plaats op het moment dat PNA-leiders met Israël's in Taba (Egypte) in onderhandeling waren. [Op last van premier Ehoed Barak werden de onderhandelingen daarop afgebroken].

(tot zover Phil Reeves)

[De situatie in de Bezette Gebieden verloedert] Een indicatie daarvan vormen de in aantal toenemende, spontane gewapende acties van Palestijnse guerrilla's, vanuit gewapende cellen die zich aan elke controle onttrekken, zeker aan die van de PNA. Dit blijkt uit de willekeurige aanvallen op Israëlische burgers - anders dan kolonisten en soldaten -, zoals de executie van twee Israël's [de bovengenoemde restauranthouders; red.] in Tulkarm op 23 januari en uit de opleving van het ombrengen van 'collaborateurs'.

De ontwikkeling in de richting van chaos wordt verder in de hand gewerkt door de afwezigheid van de PNA in elke publieke sfeer, uitgezonderd in het onderwijs en de gezondheidszorg, en in het tastbare onvermogen van de PNA om iets te doen voor het volk, dat door Israëlische grensafsluitingen, landroof en armoede wordt geteisterd. [Een recente opiniepeiling onder 1200 Palestijnen toonde aan, dat de **PNA nog slechts het vertrouwen geniet van 0,5 procent van de ondervraagden**, terwijl dat cijfer voor FATAH 32,2 procent bedroeg. (*Le Figaro* van 15 februari 2001); Een niet met naam genoemde afgestudeerde van de Bir Zeit Universiteit op de Westelijke Jordaanoever bracht de onvrede omtrent het functioneren van de PNA daar als volgt onder woorden: 'Je hebt niet het gevoel dat er een regering is. De politieke wil van de PNA is afwezig. Arafats ministers zijn in Sharm al-Sheikh, Gaza, Taba of in de studio's van CNN, maar niet in Ramallah. De ministeries zijn verlaten; overheidsfunctionarissen gaan niet langer naar hun werk. Overal is er een gevoel van depressie, overal is het smerig.' (*The Guardian* van 2 februari 2001); red.] Aan gevoelens van wrok wordt uiting gegeven. In Gaza sluimeren botsingen tussen vluchtelingen uit het Jabaliya-kamp en de Preventieve

Veiligheidsdienst van de PNA voort, ogenschijnlijk vanwege de arrestatie van een HAMAS-activist [die uiteindelijk op vrije voeten is gesteld; red.], maar ook vanwege groeiende spanningen tussen werkenden en werklozen. [Sinds begin februari zijn in Gaza-Stad politie-agenten vervangen door manschappen van de zogeheten Force 17 - een elite-eenheid die tot taak heeft PNA-president Arafat te beschermen en die over pantservoertuigen beschikt. Er zijn strikte orders uitgeven om fricties met de burgerbevolking te vermijden. Naar verluidt gaan politie-agenten de buiten Gaza-Stad gelegen vluchtelingenkampen niet langer in uniform binnen. (*Le Figaro* van 15 februari 2001); red.]

Tenslotte was er de bizarre aankondiging op 1 februari door de voorzitter van de Palestijnse Nationale Raad, Salim Zanun, dat er een nieuw Palestijns lichaam - de Organisatie voor Nationale Onafhankelijkheid - in het leven was geroepen, met steun van meer dan 100 Palestijnse persoonlijkheden uit de Bezette Gebieden en uit de diaspora. Op papier roept de organisatie op tot het organiseren van nieuwe lokale en landelijke verkiezingen en tot wijzigingen in het Palestijnse leiderschap - precies de binnenlandse hervormingen die veel Palestijnen thans als noodzakelijk zien om de opstand vol te houden en verder te ontwikkelen.

Het probleem was dat - afgezien van een naar verluidt woedende reactie van de kant van Arafat (die de stap van Zanun zag als een directe uitdaging voor zijn leiderschap) - velen van de meest prominente 'ondertekenaars' van de nieuwe organisatie, zoals Hanan Ashrawi, Saeb Erekat en Faisal Hoesseini, ontkenden dat ze van het initiatief op de hoogte waren. De zaak werd in alle stilte afgedaan tijdens een bijeenkomst van de Centrale Raad van FATAH op 4 februari, waar werd besloten de 'Zanun Verklaring' in 'beschouwing' te nemen.

'Ja', geeft Haider Abdel Shafi toe, 'we verkeren in verwarring, zowel op het niveau van de *Intifada*, als op dat van de onderhandelingen.' Heel weinig Palestijnen zullen het met de diagnose van de *elder statesman* uit Gaza oneens zijn. Noch met het geneesmiddel dat hij al lang propageert: 'Wij hebben behoefte aan interne hervormingen - een onafhankelijke rechtspraak, vrijheid van meningsuiting en transparante openbare financiën. Een voorwaarde daartoe is de vervanging van het huidige Palestijnse leiderschap door een brede coalitie die zich committeert aan democratische hervormingen. Want zonder verkiezingen - en de

maximalisering van ons potentieel dat zij zullen vrijmaken - zullen we niet in staat zijn een uitweg te vinden uit de impasse, waarin wij thans verkeren.'

(aldus Graham Usher)

uit: *The Independent on Sunday* van 28 januari 2001 (Reeves) en *Middle East International* van 9 februari 2001 (Usher).

Phil Reeves is Midden-Oostencorrespondent van *The Independent* (Londen), en is gestationeerd in Jeruzalem. Graham Usher schrijft voor ondermeer *Middle East International* (Londen), *al-Ahram Weekly* (Cairo) en *The Economist* (Londen).

vertaling: Koen Bos

nog een slachtoffer: de (toch al moeizame) samen- werking tussen Palestijnse en Israelische vredesactisten

Graham Usher

De eerste *Intifada* bracht in 1987 Palestijnse nationalististen en vertegenwoordigers van de Israelische vredesbeweging met elkaar in contact. De *Aqsa-Intifada* heeft beiden zowel uit elkaar gedreven als nader tot elkaar gebracht.

Er zijn inmiddels al veel slachtoffers van de Palestijnse *Aqsa-Intifada* te betreuren. [Medio december] waren dat vooral de 260 Palestijnse (en 33 joods-Israelische) doden, waarvan 35 procent kinderen - gedood door Israelische soldaten of joodse kolonisten. Verder is er de buitengewone schade die aan de Palestijnse economie is aangericht, door toedoen van de door Israel opgelegde blokkades. Volgens berekeningen van het Palestijns Nationaal Gezag (PNA) berokkent die de Palestijnse economie per dag een verlies van 10 miljoen dollar en heeft dit de werkloosheidscijfer naar gemiddeld 45 procent opgejaagd. [zie ook het artikel over de crisis van de PNA, elders in dit nummer van *Soemoed*; red.]

Maar een ander gevolg waaraan minder aandacht wordt besteed, is de verkillig van de relatie tussen de Palestijnse Nationale Beweging en veel van haar vroegere bondgenoten in het Israelische 'vredeskamp'. Allianties waren tijdens de eerste *Intifada* [1987-1993] tot stand gekomen, toen Israelische vredesactivisten uitgaans-

verboden die door het Israelische leger aan Palestijnse dorpen waren opgelegd 'doorbraken' en de Israelische beweging Vrede Nu zich publiekelijk uitsprak vóór onderhandelingen met de destijds buiten de wet gestelde PLO - een oproep waaraan uiteindelijk door de Israelische regering gehoor werd gegeven rondom de Oslo-Akkoorden van 1993.

Maar het antwoord van het Israelische vredeskamp op de huidige opstand is er een geweest van hetzij 'verwarring' of 'stilte, verwijten, of zelfs een gevoel van verraad', geeft één van de leiders van Vrede Nu, Arie Arnon, toe. Hij noemt twee redenen voor dit gebrek aan solidariteit van de kant van Israelisch Links. Eén 'was het bestaan van de PNA. De aanvankelijke reactie van Israelisch Links op de *Intifada* luidde "We bevinden ons midden in onderhandelingen. Waarom nemen de Palestijnen nu hun toevlucht tot de gewapende strijd?". Maar de dieper liggende reden was, dat een groot deel van Israelisch Links oprecht geloofde, dat de voorstellen die Israels premier Ehoed Barak naar verluidt in Camp

David heeft gedaan 'een gigantische stap in de richting van vrede' betekenden.

Berichten dat Barak zich bereid had getoond een of andere vorm van verdeling van Jeruzalem te accepteren, evenals terugtrekking uit 90 procent van de Westelijke Jordaanoever, 'werden door velen binnen Israelisch Links gezien als een zeer genereus aanbod', zegt Arnon. Wellicht om die reden accepteerde een groot deel van Israelisch Links de lijn van de regering - het meest eloquent geformuleerd door waarnemend minister van Buitenlandse Zaken en voormalig vredesactivist, Shlomo Ben-Ami - dat Arafat de opstand had 'georkestreerd' om de 'moeilijke historische beslissingen te ontlopen', die in Camp David aan hem werden voorgelegd.

Dit was een beschuldiging die de Palestijnen woedend maakte, inclusief die seculiere, linkse intellectuelen, die gedurende de eerste *Intifada* de natuurlijke bondgenoten van het Israelische vredeskamp waren geweest. Maar zij keken er niet van op. 'Het was de culminatie van een proces waarvan wij al geruime tijd getuige waren', zegt Rema Hammami, een Palestijnse feministe en onderzoekster aan de Bir Zeit Universiteit op de Westelijke Jordaanoever.

Dat proces werd 'Oslo' genoemd en werd door het Israelische vredeskamp gezien als een oplossing voor het Palestijns-Israelisch conflict. 'Israelisch Links was gepreoccupeerd met het positioneren van zichzelf ten opzichte van anti-Oslo Rechts', zegt ze. 'Men

heeft nooit de moeite genomen zich te verdiepen in wat Oslo in de praktijk voor de Palestijnen betekende, hetgeen geen 'vrede' was, maar een nieuwe vorm van onteigening.'

Het duidelijkste voorbeeld van die onteigening was Israels voortgaande nederzettingenpolitiek gedurende 'Oslo', zowel onder regeringen van de 'pro-Oslo' Arbeidspartij of de 'anti-Oslo' *Likoed*. De schaal van de kolonisatie is 'verbijsterend' geweest, geeft Arnon toe, wiens organisatie - het Settlement Monitoring Team - waarschijnlijk de meest betrouwbare cijfers verschaft omtrent de bouw door Israel van nederzettingen in de Bezette Gebieden.

Het meest recente rapport van het team is op 3 december in West-Jeruzalem gepresenteerd tijdens een bomvolle persconferentie en biedt een nuttige correctie voor al diegenen die nog altijd vasthouden aan het idee dat de opstand 'georkestreerd' was door iets anders dan door de dagelijkse realiteit van Palestijnen in de Bezette Gebieden.

Volgens Vrede Nu is er sinds september 1993 [het begin van 'Oslo'] sprake geweest van een groei van de nederzettingen in de Bezette Gebieden met 52 procent, inclusief een toename van 17 procent (rond 2830 huizen) gedurende de inmiddels 18 maanden durende regeerperiode van Baraks 'Eén Israel'-coalitie.

Als gevolg daarvan is de kolonistenpopulatie op de Westelijke Jordanoever en in de Strook van Gaza met 72 procent toegenomen, van 115.000 in 1993 tot naar schatting 200.000 eind 2000. Daar moeten dan nog de 180.000 joodse kolonisten bij opgeteld worden die in bezet Oost-Jeruzalem leven, wat het totaal aantal kolonisten brengt op 380.000 tegenover 3,4 miljoen Palestijnen.

De kolonisten wonen in 145 'officiële' nederzettingen en 55 'inofficiële buitenposten', die verspreid zijn over de Bezette Gebieden en met elkaar verbonden zijn door *settler-only* [onjuist; red.] *by-pass roads*, met een totale lengte van ongeveer 300 km. In 'rustige' tijden stellen deze wegen de kolonisten niet alleen in staat om zich te verplaatsen, zonder dat zij door

de 700 Palestijnse steden en dorpen hoeven te rijden, maar ook verhinderen zij - heel verraderlijk - enige coherente stedelijke ontwikkeling in deze gebieden. De Israelische greep wordt kracht bijgezet door een slooppolitiek van ['illegale'] Palestijnse woonhuizen, hetgeen heeft geresulteerd in de verwoesting van 740 woonhuizen over de periode 1994-2000, hoofdzakelijk in de 70 procent van de Westelijke Jordanoever en de 20 procent van de Strook van Gaza die nog altijd onder exclusieve Israelische controle staan.

In tijden van oorlog - zoals thans - worden de wegen en nederzettingen in de praktijk Israels nieuwe militaire grenzen in de Bezette Gebieden, die niet alleen de Strook van Gaza en de Westelijke Jordanoever van elkaar en van Oost-Jeruzalem afsnijden, maar op de Westelijke Jordanoever en in Gaza ook alle Palestijnse stedelijke agglomeratie van elkaar.

Voor de Palestijnen was het veeleer deze apartheid die verantwoordelijk was voor het uitbreken van de *intifada*, dan het 'zeer genereuze aanbod' dat Barak in Camp David zou hebben gedaan en Arafats afwijzing daarvan. Het was om op deze apartheid-reëteit te wijzen, dat Hammami en 119 andere Palestijnse intellectuelen in februari 2000 en opnieuw op 10 november jl. een 'Urgente Oproep aan het Israelische Publiek' het licht deden zien. [de integrale tekst is elders in dit nummer van *Soemoed* afgedrukt; red.]

Als 'krachtige voorstanders van een rechtvaardige en evenwichtig uitonderhandelde vrede tussen de Palestijnen en Israel', waarschuwen de intellectuelen hun Israelische collega's ervoor, dat de kritieke situatie zoals die thans is ontstaan, steeds zal terugkomen'. Het enige alternatief is dat Israel de Palestijnse nationale rechten erkent. Dit zou betekenen: Israels terugtrekking uit de in 1967 bezette gebieden, Palestijnse soevereiniteit over Oost-Jeruzalem en een 'rechtvaardige en duurzame regeling van het vluchtelingenvraagstuk, in overeenstemming met relevante resoluties van de Verenigde Naties.

Het is een boodschap die eindelijk over lijkt te komen. Op 17 november deden 24 Israelische academici - onder wie de schrijver Amoz Oz en

generaal b.d. Shlomo Gazit - een eigen publieke verklaring uitgaan. Daarin werd de Israelische regering opgeroepen 'haar nederzettingenpolitiek te bevriezen [*sic*] en de grens van 4 juni 1967 te rekenen als de basis [*sic*] voor de grens tussen Israel en Palestina'. Op 1 december jl. deed Vrede Nu de waarschijnlijk tot nu toe duidelijkste oproep ooit voor de 'vestiging van een Palestijnse staat naast Israel op basis van de grenzen van 1967' en de 'ontmanteling van de nederzettingen in het kader van een raamwerk voor een overeenkomst'.

Arnon noemt het een 'droevig, maar waar gegeven' dat het de gewapende strijd-dimensie van de huidige *Intifada* is geweest, die het Israelische publiek 'met de neus op de realiteit heeft gedrukt'. 'Bovenal heeft het waarschijnlijk de grootste van alle illusies rond "Oslo" onderuitgehaald: dat de historische realiteit van de Groene Lijn op de ene of andere manier ongedaan gemaakt kon worden en een oplossing doorgedrukt kon worden die is gebaseerd op een herverdeling van, in plaats van Israelische terugtrekking uit de Westelijke Jordanoever.'

Maar hij is eveneens van mening dat het essentieel is dat er een nieuwe dialoog tussen het Israelische vredeskamp en de Palestijnse Nationale Beweging, 'met name met FATAH', geprobeerd wordt. Dit niet alleen omdat 'de twee partijen elkaar qua standpunten nooit eerder zo dicht zijn genaderd', maar ook 'omdat het voor Links wezenlijk is om aan het grote publiek in Israel duidelijk te maken dat er nog altijd een [Palestijnse] partner is'.

Hammami is minder optimistisch. 'Hoe kan je allianties hebben met mensen die je fundamenteel niet begrijpen?', zo vraagt zij zich af. 'In de 'Oslo'-jaren handelde Israelisch Links alsof het voor het bereiken van 'vrede'-voldoende was om Israels machts-overwicht te gebruiken om een overeenkomst aan Arafat op te leggen. Men heeft nimmer tot zich door laten dringen dat er zo iets is als een Palestijnse publieke opinie, een Palestijnse nationale consensus' - hetgeen een behoorlijk droevigstemmende kritiek is op een geleding van de Israelische samenleving die zichzelf roemt om haar

vervolg op de achterpagina

een dringende oproep aan het Israelische publiek

oproep Palestijnse intellectuelen

Vorig jaar februari deden wij - een groep Palestijnse academici en activisten - al een dringend beroep op het Israelische publiek (zie noot). Daarbij drukten wij onze vrees uit dat het Oslo vredesproces [*sic*], zoals dat zich de achterliggende zeven jaar had ontrold, onafwendbaar op een nieuwe ronde in het conflict aanstuurde - wie weet zelfs op een oorlog - in plaats van op het door ons gehoopte doel: een definitieve, historische verzoening, die de twee volkeren in staat zou stellen om in vrede, in waardigheid en in goed nabuurschap met elkaar te leven.

beschikt niet over de fysieke, wettelijke of politieke middelen om zich daartegen te beschermen. Terwijl de militaire bezetting tastbaar aanwezig is en ons dagelijks leven raakt, is zij onder Oslo vermomd op een wijze die het internationaal recht en de bescherming die daaruit kan voortvloeien met voeten treedt. Thans wonen wij in een serie kleine, niet met elkaar in verbinding staande gebieden, die verondersteld worden deel uit te maken van de Palestijnse staat in wording. De enige manier waarop het Palestijns leiderschap - in de kromme logica die de onderhandelingen heeft gedomineerd - deze bantoestans kan vergroten, is nieuwe concessies te doen, waardoor een reeks Israelische eisen gelegitimeerd zou worden, die in strijd zijn met het internationaal recht: af te zien van onze nationale rechten op Oost-Jeruzalem, het instandhouden van nederzettingen in bezet gebied en het recht op terugkeer van Palestijnse vluchtelingen op te geven.

Het Israelische leiderschap (of het nu door *Likoed* of door de Arbeidspartij wordt gevormd) blijft denken dat het - op grond van zijn massale militaire overwicht - in staat is het Palestijns leiderschap zijn onrechtvaardige visie op een definitieve regeling op te leggen en geeft de wereld het idee dat het conflict is opgelost. Het idee dat door Israel een onrechtvaardige overeenkomst *alleen* met [PNA-]president Yas-

Wij uitten onze bezorgdheid uit over het feit dat de Oslo-Akkoorden - niet-tegenstaande claims van het tegenovergestelde - door Israel zijn gebruikt voor uitbreiding op ongekende schaal van de nederzettingen, verdubbeling van het aantal kolonisten en voort-

gaande onteigening van Palestijnse grond. De bewegingsvrijheid van de Palestijnen is ernstig beperkt, terwijl geweld van de kant van [Joodse] kolonisten tegen onze [Palestijnse] gemeenschap onverminderd voortgaat. Het Palestijnse bevolkingsdeel

ser Arafat gesloten kan worden, van wie vervolgens wordt verwacht dat hij zijn volk 'overreedt' of gelast dit te accepteren, is behoorlijk kortzichtig, en heeft onafwendbaar geleid tot de kritische situatie waarmee we ons momenteel geconfronteerd zien.

Velen van ons zijn de afgelopen weken de straat op gegaan - maar niet met geweren of stenen in de hand. Wij hielden een kaars in de hand om bij de dood van onze studenten, burens en verwanten stil te staan. Het naïeve en gevaarlijke idee dat Palestijnen overeenkomstig orders van Arafat de straat op zijn gegaan is niet alleen een belediging van onze intelligentie, maar ook een duidelijk bewijs van een gebrek aan inzicht in onze dagelijkse realiteit.

Niettemin hopen wij, dat de tragedie van de afgelopen weken bij de twee volkeren een nieuwe en faire kijk op vrede zal voortbrengen. De gruwelen die anders voor ons in het verschiep liggen, zijn maar al te duidelijk.

Wij maken ons grote zorgen over het feit dat het conflict bij tijd en wijle gevaarlijk is geëscaleerd in een etnisch/religieus conflict, zoals de pogroms tegen de Arabische [Palestijnse] inwoners van Nazareth hebben aangetoond, evenals het lynchen van twee Israelische soldaten in Ramallah en de talrijke aanvallen van tuig op synagogen en moskeeën. De hoogst onverantwoordelijke en het eigen belang dienende stap van de regering-Barak om [Likoed-leider] Ariel Sharon de Haram al-Sharif te laten betreden, geeft niet alleen blijk van een alarmeerd gebrek aan beoordelingsvermogen, maar ook van een totale minachting voor gevoeligheden van Palestijnen, Arabieren [in het algemeen] en moslims. Het gebruik van scherpe munitie tegen ongewapende burgers vormt eveneens een bewijs van een totale minachting voor Palestijnse levens. De weigering om de achterliggende oorzaken van de demonstraties onder ogen te zien en de stugge inzet van geweld bij het neerslaan ervan, spelen irrationele krachten van religieuze en etnische haatgevoelens aan beide zijden in de kaart, hetgeen op gevaarlijke wijze leidt tot een situatie waarin geen plaats meer zal zijn voor toekomstige coëxistentie tussen de beide volkeren. Wij allen geloven sterk in een evenwichtige en rechtvaardige uit-

onderhandelde vrede tussen Israeli's en Palestijnen, die het recht op zelfbeschikking [van de Palestijnen] erkent. Echter, wij hebben - net als onze gemeenschap - de hoop verloren een oplossing te vinden voor de huidige onevenwichtigheden in het kader van de Oslo-Akkoorden en voor de exclusieve Amerikaanse 'bemiddeling' in het proces. Wij zijn van mening dat er een gelijkwaardige basis gevonden moet worden, waarbij noodzakelijkerwijs van de volgende brede principes uitgegaan dient te worden:

- 1 Onderhandelingen moeten gebaseerd zijn op het principe dat het grondgebied dat in 1967 door Israel is veroverd, bezet gebied is en dat vrede slechts bereikt kan worden wanneer aan de bezetting van het grondgebied een eind komt, hetgeen Palestijnen in staat zal stellen aan hun recht op zelfbeschikking invulling te geven.
- 2 Oost-Jeruzalem is deel van dit door Israel in 1967 bezet Palestijns gebied. Bijgevolg moet een definitieve regeling Palestijnse soevereiniteit over Oost-Jeruzalem omvatten, evenals de verbintenis dat Jeruzalem de erkende hoofdstad van twee staten is.
- 3 De erkenning door Israel van zijn schuld in het creëren van Palestijnse vluchtelingen is een voorwaarde voor het vinden van een rechtvaardige en duurzame regeling van het vluchtelingenprobleem, in lijn met relevante internationale resoluties.
- 4 Beide partijen moeten elkaars spirituele en historische affiniteit erkennen ten aanzien van [heilige] plaatsen binnen de eigen grenzen en voor de ander de toegang tot, en de bescherming van die plaatsen te garanderen. Maar in geen geval dient het bestaan van dergelijke plaatsen gebruikt te worden voor extra-territoriale claims op plaatsen, gelegen binnen elkaars grenzen.

Wij denken dat doorvoering van deze principes hoop op een werkelijke, duurzame vrede zal opleveren. Alleen wanneer een herziene vredesregeling gelijkwaardig is, kan coëxistentie voor beide volkeren de natuurlijke en gewenste levensstaat zijn. Dit vereist morele erkenning van het historische onrecht dat de Palestijnen is aange-

daan. Vrede en coëxistentie zullen niet tot stand komen door een onrechtvaardige regeling op te leggen, die ingaat tegen de wil van het volk. Dit land is voorbestemd het tehuis te zijn voor onze twee volkeren. De noodzaak voor een regeling die gebaseerd is op wederzijds respect en aanpassing wordt niet alleen gedictieerd door het streven naar veiligheid en stabiliteit, maar ook door het zoeken naar welvaart en geluk voor toekomstige generaties. Wij steken naar u onze hand uit om een werkelijke en rechtvaardige vrede te sluiten.

Bovenstaande verklaring is ondertekend door ongeveer 120 personen, onder wie: Abdul Jawad Saleh (lid Palestijnse Wetgevende Raad [PLC], het parlement van de PNA); Anita Abdullah (Bir Zeit Universiteit [BZU]); Ezzat Abdul Hadi; George Giacaman (BZU); Ghassan Abdullah (BZU); Ghassan Framand (BZU); Hassan Joubeh (uitgever); Hassan Khader (schrijver); Ibrahim Abu Lughod (BZU); Islah Jad (BZU); Issam Nassar (Institute of Jerusalem Studies [IJS]/al-Quds University); Jamil Hilal (schrijver; lid Palestijnse Nationale Raad van de PLO); Lena Jayyussi (Muwatin - Palestinian Institute for the Study of Democracy); Liza Taraki (BZU); Mamdouh Aker (chirurg); Mamdouh Nofal (schrijver en journalist; lid van de Palestijnse Centrale Raad van de PLO); May Jayyussi (Muwatin); Mudar Qassis (BZU); Mustapha Barghouti (arts; Medical Relief Committees); Nadia Abu Zahra (Oxfam); Nahed Sabri Mikki (kinderarts); Reem Musleh (milieu-onderzoeker); Rima Hammami (BZU); Rita Giacaman (BZU); Saleh Abdel Jawad (BZU); Salim Tamari (IJS/BZU); Samia Huleileh (arts); Samih Shibib (journalist); Suad Ameri (architect); Zakaria Muhammed (dichter en journalist).

10 november 2000

noot

Zie voor de volledige tekst: *Soemoed* van april 2000 (jaargang 28, nummer 2), p. 9 ('Bericht aan het Israelische en joodse publiek').
vertaling: Jochem van Oosten

Israelisch Links doet van zich horen

Michel Warschawski

Herhaling van de mislukte Camp David-top of stap naar de vrede? Er wordt van alle kanten steeds meer druk op Yasser Arafat uitgeoefend om het hem voorgelegde Amerikaanse voorstel te ondertekenen. Maar de kloof tussen Palestijnen en Israeli's blijft diep, met name wat betreft het lot van de Palestijnse vluchtelingen en de definitie van een mechanisme dat de uitvoering van een eventueel akkoord moet afdwingen. Voor Ehoed Barak is het voor zijn overwinning bij de verkiezingen van 6 februari voor de post van premier noodzakelijk een bereidheid tot onderhandelen ten toon te spreiden.

Dat Barak uiteindelijk geaccepteerd heeft de onderhandelingen met het Palestijns Nationaal Gezag (PNA) te hervatten, zelfs nu de *Intifada* nog doorgaat, geeft blijk van een eerste ommezwaai. Hij is duidelijk tot de conclusie gekomen dat het ten toon spreiden van een bereidheid tot onderhandelen zijn eigen politieke overleving zal vergemakkelijken en heeft derhalve afgezien van de eis dat de rust weergekeerd moet zijn voordat er sprake kan zijn van ook maar enig

nieuw contact. Vandaar zijn verrassende aftreden op 10 december 2000 en vandaar dat hij, op de negentiende, een delegatie naar Washington stuurde. Met het uitlokken van vervroegde verkiezingen, uitsluitend voor de verkiezing van een premier, volgde Barak beslist een tactische berekening: uitschakeling van zowel zijn concurrent ter rechter zijde - Benjamin Netanyahu - als die ter linker zijde - Shimon Peres, die beiden hebben verklaard zich kandidaat te willen

stellen. Daarmee nam hij nota van het doorgaan van de Palestijnse opstand, ondanks een brute onderdrukking ervan, en ondanks de evolutie van de Israelische publieke opinie, vooral die van een uit zijn lethargie herrijzend Links.

Laten we de gebeurtenissen nog eens nagaan. Enige dagen voor het aftreden van de premier had Links aan deze een ultimatum gesteld: 'Als er voor 20 januari [datum van het aftreden van Bill Clinton] geen akkoord met de Palestijnen is ondertekend, zullen wij een tegenkandidaat voordragen, want alleen een echte duif zal de steun van de Arabische [Palestijnse] kiezers kunnen krijgen en de verkiezingen kunnen winnen.'⁽¹⁾

Achter dit initiatief bevonden zich de ministers Peres en Haim Ramon, evenals de vroegere secretaris-generaal van de partij, Uzi Baram, en vooral de voorzitter van de Knesset, Avraham Burg, die er over dacht zich kandidaat te stellen. Maar wat de linker zijde van de Arbeidspartij voortstuwde, was de druk die werd uitgeoefend door de gedeputeerden van [de links-zionistische] *Meretz*. Dezen hadden laten weten dat ze, zoals de zaken er nu voorstonden, overwogen hun voorzitter, Yossi Sarid, kandidaat te stellen.

Wilde Links zijn deel van de buit binnenhalen of was dit alles slechts een middel om druk uit te oefenen op de premier opdat hij eindelijk zou besluiten de onderhandelingen te hervatten met de vaste bedoeling te slagen. Of wilden Burg en zijn vrienden zich op die manier ontdoen van een lijststaandvoerder, die iedere geloofwaardigheid leek te hebben verloren?

Het dichterbij komen van de verkiezingen verplicht de gezamenlijke politieke partijen - als ze hun electoraat willen behouden of zelfs uitbreiden - hun eigen politieke profiel te verduidelijken. Voor Links en in het bijzonder voor *Meretz* gaat het om een spoedgeval. Barak heeft immers in Camp David *Meretz* links gepasseerd - als men tenminste geloof hecht aan de zorgvuldig georkestreerde perscampagne die de onderhandelingen, en vooral hun mislukking, heeft begeleid.⁽²⁾ Terugtrekking uit 93 procent van de Westelijke Jordaanoever, Palestijnse soevereiniteit over een deel van Jeruza-

lem - Sarid had het nooit durven suggereren, net zoals hij zich trouwens verzet had tegen een eenzijdige terugtrekking uit Zuid-Libanon.

Of de premier nu al of niet dergelijke voorstellen heeft gedaan, heel Israëliësch Links kon in ieder geval slechts zijn moed en zijn vastberadenheid toejuichen. Evenals het er alleen Arafat maar van kon beschuldigen verantwoordelijk te zijn voor de mislukking van Camp David. Want zowel Links en het Centrum als ook Rechts zijn het erover eens dat er moet worden 'onderhandeld als ware het koehandel', niet op basis van recht doch uitsluitend op basis van macht. Want in de optiek van het [internationaal] recht moeten alle Bezette Gebieden per definitie aan de Palestijnen teruggegeven worden, zijn alle nederzettingen illegaal en moeten ontmanteld worden en moeten alle vluchtelingen, als ze dat willen, gepatriëerd worden; daarentegen is in de optiek van 'koehandel', gezien de krachtsverhoudingen, 93 procent veel en de beslissing slechts drie (nederzettingen)blokken te annexeren, buitengewoon edelmoedig. De aansluiting van liberaal en pacifistisch Links bij de lijn van Barak was totaal: men beschuldigt Arafat. De schrijver A.B. Yehoshua is verontwaardigd: 'De voorstellen van Barak waren edelmoedig, maar Arafat heeft besloten alles kapot te maken met het idee dat hij met geweld en internationale druk meer binnen zou kunnen halen. Hij heeft een grote vergissing begaan want hij had Barak tegenover zich en geen Netanyahu of [Ariel] Sharon. Ja, de Palestijnen hebben een van de meest edelmoedige aanbiedingen gehad, met zelfs daarin een verdeling van Jeruzalem, zonder de Tempelberg [Haram al-Sharif], dat is waar. In plaats van de onderhandelingen voort te zetten, hebben ze, om redenen die ik niet kan begrijpen, de weg van het geweld gekozen'.(3)

En daar voegt Janet Aviad, woordvoester van Vrede Nu, nog eens aan toe, met de arrogantie eigen aan een bepaald soort links: 'We hebben ons niet vergist, Arafat heeft zich vergist, en wel in de grote lijnen, en wij gaan voor zijn vergissing betalen. Hij blijft een partner maar veel problematischer, omdat hij de spelregels geschonden heeft. Dit is niet de eerste fout van Arafat en ongetwijfeld ook niet de laatste'.(4)

In tegenstelling tot de krantenkop van het dagblad *Ha'aretz* in het begin van de onlusten is liberaal en pacifistisch Links niet van de wijs gebracht, maar woedend. Woedend op de Palestijnen die zijn feest bedorven hebben, het feest van de vrede, dat het al sinds zeven jaar vierde, zonder dat het de prijs voor de vruchten, die het al gretig verorberde, hoefde te betalen: veiligheid, economische welvaart, internationale erkenning, een goed geweten. Evenals Barak heeft ze gedacht dat het de Palestijnen een akkoord voor de halve prijs kon opleggen, hetgeen het toegestaan zou hebben, dacht het, de breuk met rechts te beperken. En nu besluiten de Palestijnen, die zich er steeds meer van bewust worden dat niemand hun eisen serieus neemt, zich door middel van stenen, en soms door middel van geweschoten, te laten horen. Evenals 13 jaar geleden, tijdens de eerste *Intifada*.

Het resultaat heeft niet op zich laten wachten: na eerder het gebruik van geweld gesteund te hebben of er zelfs toe te hebben opgeroepen, met als doel de brutaliteit van de Palestijnen af te straffen en ze tot meer gematigdheid rond de onderhandelingstafel te brengen, keert Links terug in de werkelijke wereld. Het begint te begrijpen dat geweld nergens toe leidt, behalve naar het risico van een algehele oorlog en dat vrede niet mogelijk is als er geen eind aan de bezetting wordt gemaakt.

Dezelfde intellectuelen die zich twee maanden geleden nog voor het hoofd sloegen omdat ze vertrouwen hadden gehad in Arafat, publiceren, op een halve bladzijde van *Ha'aretz*, een oproep aan de Israëliëse regering om 'een onmiddellijke bevestiging van de nederzettingen aan te kondigen en de grens van 4 juni 1967 te erkennen als basis voor onderhandelingen tussen Israël en de Palestijnen. Uitwisseling van gebieden waarover gezamenlijk een besluit genomen is, zullen het meest geschikte middel zijn om het probleem van de grenzen op te lossen. De meeste nederzettingen zullen ontmanteld moeten worden'.(5)

Maar niet alleen Links wordt weer realistischer: de 'Vier Moeders' die de campagne voor de terugtrekking van het Israëliëse leger uit Zuid-Libanon hadden gevoerd, zetten zich weer aan het werk door een nieuwe campagne

te lanceren rond de slogan: 'We hebben onze kinderen niet uit Libanon teruggehaald om ze nu te laten doden voor de nederzettingen'.

Nog veelbetekender is misschien de recente standpuntbepaling van admiraal Ami Ayalon, die nog niet zo lang geleden aan het hoofd stond van de veiligheidsdienst (*Shin Bet*): 'De Palestijnen hadden gehoopt een levensvatbare staat en een zekere mate van gerechtigheid te verkrijgen door te accepteren - en dat was voor hen een groot compromis - af te zien van het gebied waardoor de staat Israël wordt gevormd binnen zijn grenzen van 1948. Een deel van de Palestijnen denkt vandaag de dag dat het compromis dat wij hen voorstellen onwaardig is. In hun ogen hebben wij slechts onder bedreiging toegegeven; wij hebben de onderhandelingen onderbroken, om ze pas weer te hervatten onder druk van het geweld. Maar kan een joodse democratie de Apartheid accepteren? Volgens mij niet.'

En de redacteur van *Ha'aretz* concludeerde: 'Ayalon, die tot voor kort verantwoordelijk was voor de belangrijkste sector van de nationale veiligheid, de strijd tegen het terrorisme, heeft duidelijk aangetoond dat de veiligheid van Israël niet alleen gebaseerd kan zijn op de activiteiten van de veiligheidstroepen maar een samenhangende visie vereist, politiek, economisch en sociaal, en een die de vijand beschouwt als een partner. Zelfs als de apartheidsgedachte niet van toepassing is, is er toch voldoende reden te stellen dat democratie en bezetting niet samen kunnen gaan. En het is die visie die de weg moet wijzen aan onze leiders, als ze eerlijk zijn wanneer ze praten over een proces dat naar een duurzame vrede moet leiden. Maar een dergelijke visie maakt nog geen deel uit van de politieke discussie en wordt nog steeds vervangen door technische, militaire en economische maatregelen'.(7)

een meerderheid die genoeg heeft van het conflict.

De peilingen bevestigen trouwens dat de Israëliëse publieke opinie niet wanhoopt wat betreft de vrede. Zelfs al bevestigt 46 procent te willen stemmen voor Netanyahu en 27 procent voor Barak, zelfs al verliest het centrum-linkse blok een tiental gedeputeerden

ten gunste van de rechtse partijen (8) dan nog blijft bijna 60 procent van de bevolking voor een vredesakkoord met de Palestijnen en - wat ongetwijfeld nog veel belangrijker is - 52 procent denkt dat de meeste nederzettingen ontmanteld moeten worden.

De voorspelde nederlaag van Barak betekent niet noodzakelijkerwijs een draai naar rechts: de meerderheid van de Israëli's heeft genoeg van het conflict en is, na zeven jaar betrekkelijke vrede, met alle voordelen van dien, minder bereid dan ooit de prijs te betalen van een hervatting van het conflict. Temeer omdat de Israëlische commentatoren steeds vaker uitleggen dat een voortzetting van het Israelisch-Palestijnse conflict wel eens werkelijk zou kunnen uitlopen op een algehele confrontatie met de Arabische landen, of op zijn minst, in een opnieuw aan de orde stellen van een normalisering met de Arabische Wereld. De oproep van de Egyptische ambassadeur en de aanslagen tegen Israëlische diplomaten in Amman zijn niet onopgemerkt voorbijgegaan aan de publieke opinie, en achter de discussies die soms tot op de bodem gaan, duikt een reële angst op over wat de toekomst brengen zal.

Barak is zich daarvan bewust. Na te hebben geaarzeld tussen de tegengestelde druk van het leger dat aandrong op meer represaillemaatregelen en van de *Shin Bet*, die naar het voorbeeld van haar vroegere chef, hem gewaar-schuwd had voor een definitieve breuk met de PNA en diens veiligheidsdiensten, heeft de premier ervoor gekozen de escalatie te stoppen. Hij lijkt ook een hervatting van de onderhandelingen te willen om van de verkiezingen een soort referendum over de vrede te maken. Alleen moet er dan nog maar afgewacht worden of generaal Barak in staat is de politieke draai te maken die hem de mogelijkheid geeft een terrein van overeenstemming met Arafat te vinden, zoals Yitzhak Rabin dat vijf jaar geleden kon.

Het afglijden, in de peilingen, van het electoraat in de richting van de kandidaat van Rechts, wordt verklaard door de terugkeer van een deel van de elite van Rechts en het Centrum die door de onverantwoordelijke politiek van Netanyahu ertoe gebracht waren voor Barak te stemmen. Het heeft ook te maken met de massale onthouding van

stemming van het Palestijnse electoraat, dat weinig gedisponeerd was om de verantwoordelijkheid van de premier en van zijn minister van Binnenlandse Zaken, Shlomo Ben Ami, bij de bloedige onderdrukking van de Palestijnse demonstraties, begin oktober, in Israël zelf, te vergeten.⁽⁹⁾

Barak lijkt vast van plan zijn verkiezingscampagne te concentreren rond het thema van de vrede en hoopt, als Arafat hem die mogelijkheid geeft, een schema voor een akkoord met de Palestijnen te kunnen presenteren als de enige oplossing in plaats van een nieuwe Israelisch-Arabische oorlog. Maar zullen de vraagstukken van vrede en veiligheid deze keer in het centrum van de verkiezingsconfrontatie staan? Of zullen eens te meer de interne problemen de keus van de kiezers bepalen? Voor Zahava Galon, afgevaardigde in de Knesset voor *Meretz*, 'lijdt het geen enkele twijfel dat de hele verkiezingscampagne om de kwestie van de Bezette Gebieden zal draaien en niet om de thema's die tijdens de laatste campagne centraal stonden, zoals het secularisme, de economische toestand en de polarisatie tussen de verschillende bevolkingsgroepen.' 'En daarom is het dringend noodzakelijk, voegt zij eraan toe, dat Barak in de komende weken een akkoord bereikt.'

De analyse van professor Yehuda Shenhav, socioloog aan de Universiteit van Tel Aviv en een van de belangrijkste woordvoerders van de joodse intellectuelen afkomstig uit de Arabische wereld, is wat genuanceerder: 'Deze campagne zou wel eens de minst politieke van alle verkiezingscampagnes van de laatste vijftien jaar kunnen zijn, juist omdat iedereen alleen maar over veiligheid en over de Groene Lijn zal praten. Welnu, men kan het vraagstuk van de Bezette Gebieden niet meer scheiden van de interne, aan de Israëlische samenleving eigen, vraagstukken. Is de opstand van de Palestijnen van Galilea een maatschappelijk probleem of een zaak die nauw verbonden is met het Israelisch-Palestijnse conflict? De Groene Lijn is niet meer bepalend en de regels van het politieke debat moeten radicaal veranderen. Maar ik betwijfel of dat de inzet zal zijn van de komende verkiezingen.'

noten

- 1 *Yediot Aharonot* (Tel Aviv) van 1 december 2000.
- 2 Zie Amnon Kapeliouk: 'L'indépendance palestinienne au forceps'; en Faisal Hoesseini, 'Le compromis manqué de Camp David'; in: *Le Monde Diplomatique* van respectievelijk september en december 2000.
- 3 *Ha'aretz* (Tel Aviv) van 20 oktober 2000.
- 4 *Ha'aretz* van 20 oktober 2000.
- 5 *Ha'aretz* van 17 november 2000.
- 6 *Yediot Aharonot* van 5 december 2000.
- 7 *Ha'aretz* van 6 december 2000.
- 8 *Ma'ariv* (Tel Aviv) van 7 december 2000; en: *Indice de la Paix*, dat iedere maand door het Tami Steinmetz Centrum van de Universiteit van Tel Aviv wordt uitgegeven.
- 9 Zie Jozef Algazy: 'Mon Etat tue mon peuple'; in: *Le Monde Diplomatique* van november 2000.

uit: *Le Monde Diplomatique* van januari 2001, pp. 6-7.

Michel Warschawski is redacteur van *News From Within*, een uitgave van het joods/Palestijnse Alternative Information Centre (Bethlehem).

vertaling: Martha Hovy

Belgische Joden willen klaarheid en betrokkenheid

Burgers van dit land, wij hebben besloten om uiting te geven aan wat ons als Joden bekommert in verband met de gebeurtenissen die het Nabije Oosten in vuur en vlam zetten. Als Joden vinden wij het onze plicht een veroordeling uit te spreken over de politiek die de opeenvolgende Israëlsche regeringen, in weerwil van de elementaire mensenrechten en het zelfbeschikingsrecht van de volkeren, ten aanzien van het Palestijnse volk gevoerd hebben. Met onze afkeuring verzetten wij ons tegen de pretentie van de Israëlsche leiders om in naam van het Joodse volk aan politiek te doen.

Wij willen ook getuigen van de verscheidenheid van opinies ten aanzien van Israël, die onder de Joden van België leeft, hoewel sommige vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap dat anders proberen voor te stellen. Wij weigeren ons precies te laten opsluiten in een identiteitsdenken dat erop gericht is alle daadwerkelijke en morele steun te weigeren voor een rechtvaardige zaak, namelijk een vrede gebaseerd op de erkenning van een soevereine en leefbare Palestijnse staat naast de staat Israël, met Jeruzalem als hoofdstad van beide landen.

Wij zijn van oordeel dat de onafhankelijkheidsstrijd van het Palestijnse volk gewettigd is. De bezetting waar dit volk sinds meer dan dertig jaar onder zucht - en dit tegen elk principe van het internationaal recht in - evenals de gedwongen verbanning van de Palestijnse vluchtelingen hebben al veel te lang geduurd. Elke bezetting veroorzaakt vroeg of laat het verzet van degenen die er het slachtoffer van zijn. Het klimaat van geweld waarin Israëliërs en Palestijnen zich vandaag opsluiten is de vrucht van die langdurige bezetting. De wortels van hun conflict zijn in hoofdzaak van politieke aard. Ze kunnen niet herleid worden

tot een religieus conflict.

Maar het volstaat niet dat we zomaar onze steun toezeggen aan een vreedzame regeling. Iedereen doet dat. Belangrijk is dat we de noodzakelijke voorwaarden van zo'n vrede afbaken.

- Vooreerst moeten de beslissingen van de UNO-Veiligheidsraad worden uitgevoerd, meer bepaald resolutie 242 die de terugtrekking van Israël uit de bezette gebieden van 1967 eist. Inderdaad, wij oordelen dat een Palestijnse staat niet leefbaar is als Israël vasthoudt aan zijn bevolkingsinplantingen in Cisjordanie, Gaza en Oost-Jeruzalem, die overigens volgens het internationaal recht onwettelijk zijn. Als Israël het grootste deel van de gronden waar zijn kolonies zijn gevestigd, annexeert kan dat alleen een verbrokkeling van de toekomstige Palestijnse staat als gevolg hebben. Immers, het verkeer met het buitenland en tussen de Palestijnse steden zou dan uitsluitend afhangen van de goede wil van de Israëlsche autoriteiten. Welke soevereine staat kan een dergelijke oplossing aanvaarden? Nochtans is het dat wat men de Palestijnen in Camp David in juli 2000 heeft voorgesteld.
- Het is ook van belang dat de leefbaarheid van de toekomstige Palestijnse staat gewaarborgd wordt door maatregelen die zijn economische ontwikkeling bevorderen en die hem in dezelfde mate als de buurs-taten toegang verschaffen tot de waterreserves.

- Het huidige lot van de vluchtelingen is nog een belangrijke hinderpaal voor een echte vrede tussen beide volkeren. Het zionisme heeft de Joden na tweeduizend jaar een recht op terugkeer toegekend. Zijn de Palestijnen dan na vijftig jaar ook niet gerechtigd te eisen dat ze mogen terugkeren naar de gronden waar ze van weg zijn gejaagd? Of, in geval zij ertoe gebracht worden niet terug te keren, mogen ze dan misschien aanspraak maken op een vergoeding voor de eigendommen die hen zijn ontnomen? De erkenning door Israël van dit principe zou het Palestijnse volk eindelijk in zijn rechten herstellen. Dat zou de deur openzetten naar een waarachtige verzoening.

De akkoorden van Oslo hadden het conflict etappegewijs kunnen oplossen

manifest voor een rechtvaardige regeling van het conflict tussen Israël en Palestina

als een vredesdynamiek het gehaald zou hebben op de politiek van het vol-dongen feit, die Israël sindsdien voert. Die kans heeft men jammer genoeg niet gegrepen.

We moeten rekening houden met de veel te ongelijke krachtsverhoudingen. Voorts kennen we de toegeeflijkheid waarop Israël vanwege de VSA kan rekenen. In die omstandigheden hebben de bilaterale onderhandelingen tussen Israëliërs en Palestijnen heel weinig kans tot slagen zonder de druk van de internationale gemeenschap, in het bijzonder van die van de Europese Gemeenschap. Het voortduren van de huidige situatie houdt een zware bedreiging in voor de vrede en de stabiliteit van het hele Nabije Oosten.

vervolg op pagina 36

de spiegel liegt niet

Amira Hass

Hoe vanzelfsprekend dat 40.000 mensen al maanden onderworpen zijn aan een totaal uitgaansverbod in de Oude Stad van Hebron om het leven en welzijn van 500 joden te beschermen. Hoe volstrekt vanzelfsprekend dat bijna geen Israëli hierover spreekt, of zelfs weet heeft van dit feit.

Hoe vanzelfsprekend dat 34 scholen waar duizenden Palestijnse kinderen heen gaan, maanden gesloten zijn en de kinderen dag en nacht opgesloten zitten in hun benauwde, overvolle woningen, terwijl de kinderen van de burens - dat wil zeggen hun joodse burens - net als anders vrij zijn om buiten te spelen tussen de daar gestationeerde Israëlische soldaten. Hoe gewoon dat een Palestijnse moeder moet bidden en smeken om een Israëlische soldaat zo ver te krijgen dat hij haar laat ontsnappen door de nauwe steegjes van de marktplaats om aan medicijnen te komen voor haar astmatische kinderen of brood te kopen voor haar gezin. Soms hebben de Israëlische soldaten het lef om een bevel in de wind te slaan, hoewel de meesten van hen in zo'n situatie de vrouw terugsturen naar huis.

Hoe volstrekt vanzelfsprekend dat het Israëlische leger steeds meer daken van Palestijnse woningen bezet in de Oude Stad van Hebron en de Israëlische soldaten die daar gelegerd zijn zo nu en dan het vuur openen op Palestijnen, terwijl beneden, in de straten, de joodse kolonisten keer op keer kunnen laten zien wie hier werkelijk de baas is - ten koste van ruiten en banden van daar geparkeerde Palestijnse auto's. Hoe vanzelfsprekend dat een islamitisch gebedshuis als de Ibrahim Moskee gesloten wordt en tot verboden gebied is verklaard voor duizenden moslims die willen bidden.

Hebron is slechts een illustratie in het klein van het grotere totaalbeeld. De

voortzetting van de uitgaansverboden in Hebron en de manier waarop die in de ogen van de Israëli's worden geaccepteerd als een vanzelfsprekendheid vertelt in een notendop het gehele verhaal van de Israëlische bezetting van Palestijns land en het kenmerkende Israëlische denken dat zich heeft ontwikkeld in de schaduw van Israëls onmiskenbare militaire overheersing. Het gemak waarmee de bevolking van Hebron wordt opgesloten en afgesloten is niet meer dan een voorbeeld in een lang verhaal van discriminatie en onteigening waar Israël de Palestijnen aan onderwerpt - een verhaal zonder einde dat zich al begon te ontvouwen tijdens de Oslo-periode en het zogenaamde vredesproces.

Joden wonen vandaag de dag in Hebron vanwege 'voorouderlijke rechten' of omdat ze de eigendomsbewijzen kunnen tonen van huizen die ze bewoonden in een niet al te ver verleden. Het is volstrekt gewoon dat joden mogen wonen waar ze maar willen in het 'Land van Israël' - aan beide zijden van de Groene Lijn. Het is heel gewoon dat een jood die in Tel Aviv is geboren, verhuizen mag naar Hebron of Yitzhar - net zo gewoon als het is dat Palestijnen die rechten niet hebben en niet mogen verhuizen naar Tel Aviv of Haifa - zelfs niet als het land en de huizen daar in bezit zijn van hun familie.

Het is heel gewoon dat tot op de dag van vandaag Israël de joodse gemeenschap in Hebron de gelegenheid geeft om zich uit te breiden en verder te

bouwen, zoals Israël overal in de Bezette Gebieden de joodse nederzettingen uitbreidt. Net zo gewoon als het feit dat de Palestijnen aan alle kanten belemmerd worden bij de noodzakelijke uitbreiding van hun woongebied omdat praktisch al het land op de Westelijke Jordaanoever, hun enige uitwijkmogelijkheid, onder toezicht staat van het Israëlische bestuur. Nee, natuurlijk hebben de Palestijnen niet zoveel behoefte aan ruimte om zich te kunnen keren als de Israëli's.

Zo is het ook vanzelfsprekend dat Palestijnen een reisvergunning aan moeten vragen bij de Israëlische autoriteiten om Oost-Jeruzalem of de Strook van Gaza in te mogen - aanvragen waarvan maar een minderheid wordt gehonoreerd - vanwege Israëls afsluitingsbeleid, begonnen in 1991 en doorgezet tot op de dag van vandaag. Aan de andere kant staat het joden vrij om van de Westelijke Jordaanoever naar Israël te reizen en weer terug, op de moderne snelwegen die zijn aangelegd op het onteigende land van Palestijnse dorpen.

Gedurende de zomers in Hebron, komt er dagen, soms weken geen stromend water uit de kraan in de Palestijnse woningen. Aan de andere kant komen de joodse burens van Palestijnse Hebronieten in de Oude Stad of in de nabijgelegen joodse woonwijk Kiryat Arba nooit water tekort. Hetzelfde geldt voor vele Palestijnse gemeenschappen op de Westelijke Jordaanoever: terwijl de Palestijnen geen water hebben, genieten de bewoners van de joodse nederzettingen van hun groene gazons. De reden daarvoor is dat Israël de Palestijnen op rantsoen heeft gezet, en hun de toegang tot de waterbronnen die voor beider gebruik bedoeld waren in dit door Israëli's en Palestijnen gedeelde land heeft onzegd.

Dit is een verhaal dat steeds opnieuw verteld moet worden - tot we er bij neervallen - omdat het de beschrijving is van een situatie die voor Israëli's zo vanzelfsprekend is geworden, dat ze niet eens meer zien dat sprake is van een probleem. Wat gemakkelijk toch om de Palestijnen af te schilderen als

een gewelddadig en wreed volk en ondertussen blind te zijn voor de wreedheid waar zij, dag in dag uit, gedurende 33 lange jaren aan onderworpen waren, een wreedheid gericht tegen de gehele Palestijnse gemeenschap. Dit is het soort wreedheid dat kenmerkend is voor elk bezettend regime. Het is een wreedheid die alleen maar is toegenomen gedurende de 'Oslo'-jaren, die gekenmerkt worden door een grote kloof tussen de mooie woorden over een 'vredesproces' en de realiteit.

Het uitgaansverbod in Hebron en het feit dat deze strafmaatregel volstrekt vanzelfsprekend wordt gevonden door

het Israëlische publiek, weerspiegelt het verwrongen denken dat zich heeft ontwikkeld in de geesten van de Israëli's in de afgelopen jaren van Oslo. Volgens dit kromme denken zouden de Palestijnen een situatie van coëxistentie moeten accepteren waarbij ze volstrekt ondergeschikt zouden zijn aan de Israëli's en waarin ze vanzelfsprekend gedegradeerd zouden zijn tot mensen die recht hebben op minder, veel minder, dan de joden. Maar uiteindelijk waren de Palestijnen niet bereid om met deze scheve overeenkomst genoegen te nemen.

De nieuwe *Intifada*, die zowel het karakter heeft van een volksopstand als

van semi-militair verzet, is een laatste poging om de Israëli's een spiegel voor te houden en te zeggen: 'Kijk maar eens goed naar jezelf en zie hoe racistisch je bent geworden'.

uit: *Ha'aretz / NRC-Handelsblad* van 23 januari 2001

Amira Hass is redactrice van *Ha'aretz*. Van haar hand verscheen: *Drinking the Sea at Gaza - Days and Nights in a Land Under Siege*; Londen [Hamish Hamilton] 1999; 379 pp.

als Israëli's het over 'vrede' hebben, hoeft het niet noodzakelijk over vrede te gaan

Jeff Halper

Uit opiniepeilingen onder joodse Israëli's blijkt steeds dat een ruime meerderheid (rond 60 procent) van hen zich uitspreekt vóór vrede, c.q. vóór voortzetting van 'het vredesproces'. Tegelijkertijd bestaat er een nog ruimere meerderheid die vóór het behoud van joodse nederzettingen, een ongedeeld Jeruzalem, gesloten grenzen voor Palestijnse vluchtelingen en vóór een (nog) harde(re) aanpak van de Intifada is. Zijn deze zaken niet met elkaar in tegenspraak? Over wat voor soort vrede, over wat voor soort relatie met de Palestijnen hebben joodse Israëli's het eigenlijk, als zij zich vóór vrede uitspreken? Daarover in het onderstaande Jeff Halper. [de redactie]

fragment:

Het is fair om te stellen dat het Israëlische publiek er meer voor klaar is om

vrede te sluiten met ('concessies te doen aan') de Palestijnen dan Israëlische politici. Er is onder Israëli's sprake van een algemene moeheid, een

gevoel dat hun dagelijkse veiligheid, geestelijke rust en economische vooruitgang gegijzeld gehouden worden door zaken die een generatie eerder voor hen van belang zouden zijn geweest - nederzettingen, de ondeelbaarheid van Jeruzalem, de Tempelberg, zelfs de kwestie van een Palestijnse staat -, maar die hen vandaag de dag niet al te zeer meer bezighouden. Als er iets is dat Ehoed Barak, Ariel Sharon, Shimon Peres, Benjamin Netanyahu, Yossi Sarid [*Meretz*], opperrabijn [van de oriëntaalse joden] Ovadia Yosef, staf-chef Shaul Mofaz en de gemiddelde Israëlische man of vrouw in de straat bindt, dan is het wel de volledige irrelevantie van het Palestijnse volk.

'Vrede' is voor de gemiddelde Israëli in puur instrumentele termen gedefinieerd: persoonlijke veiligheid, geen autobussen die de lucht ingaan, arbeidsrust. Politici voegen daar nog enkele andere elementen aan toe: nationale veiligheid (in dermate allesomvattende termen gedefinieerd, dat er weinig werkelijke soevereiniteit voor de Palestijnen overblijft), controle over zoveel mogelijk territorium en het maximale aantal kolonisten, zeggenschap over natuurlijke hulpbronnen en plaatsen met een symbolische betekenis, minimale concessies (inclusief ten aanzien van het recht op terugkeer van vluchtelingen). De meeste Israëli's delen een volstrekt gebrek aan interes-

se in de levensvatbaarheid van een Palestijnse entiteit (zolang het geen goede of slechte uitwerking op Israël heeft), of in het welzijn van het Palestijnse volk.

Dit geldt waarschijnlijk in alle conflicten. Het in menselijke dimensies neerzetten van de vijand en bezorgd zijn over zijn lot is geen 'natuurlijke' reactie van de partijen die met elkaar in een conflict verwickeld zijn (waarin wellicht mensen met 'progressieve' opvattingen zich onderscheiden van hun overige landgenoten en bijgevolg gezien worden als subversief en niet na te volgen). Maar in Israël is de uitsluiting van de Palestijnen als medespelers in het vrede-totstandbrengende proces vrijwel totaal - als 'partners', als mensen die vanwege en omwille van zichzelf verdienen dat hen rekenschap wordt gegeven, als toekomstige burenen. Palestijnen bestaan in het Israëlische bewustzijn, evenals in de Israëlische

politiek, slechts als achtergrond, als excuus waarom Israël dit of dat 'moet' doen, deze of een andere politiek 'moet' omarmen. Er moet natuurlijk met hen rekening gehouden worden. Palestijnen kunnen terroristische daden plegen, zij zijn een bron van goedkope arbeidskracht, maar er wordt daarbij op strikt instrumentele wijze met hen rekening gehouden. Slechts in de mate waarin zij op een of andere manier van invloed zijn op Israël, is hun bestaan erkend - en dan uitsluitend om hen ofwel te neutraliseren (als terroristen of als mededingers naar de grond, hulpbronnen en rechten), ofwel om hen te gebruiken als goedkope arbeidskrachten, als toeristische attractie, als 'brug' naar grotere afzetmarkten. (...)

De Israëlische benadering van vrede is koud, bijna inhumain, voor zover het de Palestijnen betreft. (...) Helaas lijkt dit het wezen van de thans [december] gevoerde onderhandelingen te zijn. De

Palestijnen zijn nodig voor Baraks herverkiezing. Laten we doen wat gedaan moet worden om hun 'medewerking' te krijgen, om een vredesverdrag te tekenen, zo stellen Baraks medewerkers. Daarna zullen we onze controle [over hen] herstellen.

(...)

tekstfragment uit: *News From Within* van December 2000, pp. 27-28 ('All Dressed Up (For Elections) and Nowhere To Go').

Jeff Halper is onder meer eindredacteur van het maandblad *News From Within*, een uitgave van het Joods/Palestijnse Alternative Information Centre (Bethlehem).

vertaling: Rudi Cornelissen

Manifest Belgische joden vervolg van pagina 33

Daarom vragen we aan de Belgische en Europese bewindvoerders het internationaal recht toe te passen en besluitvaardig op te treden opdat Israël er zich zou aan onderwerpen. Wij willen ook de tolk zijn van gelijkaardige oproepen die zijn uitgegaan van de organisaties die in uiterst moeilijke omstandigheden militeren in de schoot van het Israëlische Blok voor de Vrede.

Wij delen de overtuiging van talrijke Israëliërs die uit zijn op vrede met hun Palestijnse burenen en hen het recht te kennen op een soevereine en leefbare staat. Zij weten dat dit de beste waarborg is om in hun eigen staat in veiligheid te leven en er de democratische waarden te vrijwaren.

Wat ons betreft, blijven wij gemobiliseerd tot een rechtvaardige en evenwichtige regeling een einde stelt aan een conflict dat tot nog toe alleen lijden en verslagenheid heeft gebracht.

Brussel, 25 december 2000
ondertekenaars (165 op 30 jan. 2001)

Bettina Abramowicz, Manuel Abramowicz, Marco Abramowicz, Stella Abramowicz, Mateo Alaluf, Quentin Alaluf, Valérie Alaluf, Daniel Apelbaum, Jacques Aron, Cécile Baldwin, Emmanuelle Balzano, Georges Bauherz, Hugues Pierre Baum, Mylène Baum, Joëlle Baumerder, Jérôme Beghin, Marianne Berenhaut, Daniel Berkenbaum, Ivan Berkenbaum, Sarah Blau, Micheline Blust, Ariane Bratzlavsky, Inge Brinkman, Jacques Bude, Anita Chaberman, Rosy Chauvier, Eric David, Koen Dille, André Dimidschstein, Elise Draïse, Nathalie Dunkelmann, Bernard Fenerberg, Patricia Fenerberg, Fanny Filsof, Maurice Fogel, Danielle Frank, Norbert Frankfort, Thérèse Frankfort, Laurette Frydman, Mady Frydman, Patricia Geller, Geneviève Gendebien, Pierre Gillis, Victor Ginzburgh, André Goldberg, Charles Goldenberg, Rosa Goldman, Charly Goldmann, Jeannette Goldsztein, José Gotovitch, Louise Gotovitch, Anne Grauwels, Simon Gromowski, Catherine Gross, Elie Gross, Laurent Gross, Léa Grunbaum, Julos Gruszow, Paul Gruszow, Marcel Gudanski, Marco Gudanski, Michel Gudanski, Alfred Gutmann, Boris Gvirtman, Sylvie Harold, Christiane Havet, Anne Herscovici, Charles Herscovici, Paula Hirsch, Marc Hordies, Berthy Hudes, Agnès Hurwitz, Henri Hurwitz, Manuelle Hurwitz, Léon Ingber, Christian Israël, Lolita Iven-Abramowicz, Jean-Pierre Jacquemain, Virginie Jortay, Dolf Kacenenelbogen, Willy Kalb, Catherine Kestelyn, Simone Klajman, Stéphane Kohn, Rachel Kramerman, Anna Klipper, Estelle Krzeslo, David Lachman, Alain Lapiower, Hélène Lapiower, Sarah Lefèvre, Cécile Lenkowitz, Florence Levis, Rosine Lewin, Dominique Liebermann, Henri Liebermann, Sophie Liebermann, Adeline Liebman, Sophie Liebman, Claire Liebmann, Daniel Liebmann, Jean-Claude Liebmann, Léon Lieb-

mann, Lili Liensens, Christophe Lisart, Anne Lucas, Arié Mandelbaum, Ariéh Mandelbaum, Marcelle Mandelbaum, France Marage, Vital Marage, Chantal Marissal, Noé Martens, Thérèse Massart, Nicole Mayer, Robert Minc, Yves Minc, Viviane Mora, Irène Moskovic, Annette Nicolle, Josée Noël, Emmanuel Nudel, Michel Nudel, Jean-Marc Picard, Alain Potaznik, Léon Potaznik, Léon Prays, Gérard Preszow, Fabienne Raindorf, Jean-Michel Raindorf, Nadia Raindorf, Norma Raindorf, Jacques Rajchman, Jacques Ravedovitz, David Roger, Pierre Roger, Claire Roger-Wolf, Sabine Rozen, Dominique Rozenberg, Edith Rubinstein, Anne Sapir, Marc Sapir, Jacques Simon, Michel Staszewski, Marcel Stelzer, Marka Syfer, Georges Sylin, Henriette Sztajer, Anne Thyron, Daniel Tursch, Esther Vamos, Muriel Vamos, Eric Van Praag, Laurent Vogel, Ludmila Vondracek, Bella Wajnberg, Henri Wajnberg, Admon Wajnblum, Henri Wajnblum, Axel Wang, Nadine Wang, Richard Wang, Thierry Wenes, Gilbert Wolf, Larissa Wozek

Ondertekeningen kunnen per e-mail geadresseerd worden aan yves.minc@skynet.be, per Fax aan Michel Staszewski op nummer 02 660 44 98, of nog per post aan Yves Minc, Nervierslaan 137/103, 1040 Brussel.

Alle bijdragen, hoe klein ook, aan de kosten voor het verschijnen van het manifest zijn welkom op rekeningnummer 063-9216842-34.

Israel kiest een nieuwe premier: de oorlogsmisdadiger Ariel Sharon

Jochem van Oosten

Dinsdag 6 februari was Ehoed Baraks Waterloo: op die dag leed hij in de strijd om het premierschap een verpletterende nederlaag tegen Ariel Sharon: 62,5 procent tegen 37,4 procent, bij een opkomst van 59 procent. Nog maar 21 maanden geleden was het Barak, die Sharons *Likoed*-collega Benjamin Netanyahu met 56.08 tegen 43,92 procent de oren had gewassen.

Toen, in mei 1999, kon Barak op de steun rekenen van het overgrote deel van de rond 500.000 Palestijnse kiesgerechtigden (12 procent van het electoraat): 75 procent van hen ging stemmen, van wie 95 procent Barak steunde. Op 6 februari kwam slechts 18 procent van de Palestijnse kiesgerechtigden opdagen - veelal om uit protest tegen de politiek van Barak, maar vooral vanwege de 13 Palestijnse doden, de vele gewonden en de nog altijd gevangen gehouden demonstranten van de mini-*Intifada* in Israel van afgelopen oktober - een blanco stem te komen uitbrengen (hoewel toch nog 29 procent op Sharon stemde, ongetwijfeld om Barak een hak te zetten). Daarmee werd meer dan ooit duidelijk, dat het met de coëxistentie tussen joden en Palestijnen - voor zover daarvan ooit sprake is geweest - in Israel slecht is gesteld. Palestijnse leiders in Israel hadden tot boycot van de verkiezingen opgeroepen. Vreemd genoeg spoorden enkele van hun collega's in de Bezette Gebieden, onder

wie PNA-topman Yasser Abed Rabbo, Palestijnse kiezers op de valreep juist aan om toch maar op Barak te stemmen - in hun ogen de minst slechte van twee kwaden. Veel effect heeft hun oproep niet gehad, zo valt uit de uiterst lage opkomst af te leiden.

hoe is er gestemd?

Alvorens bij de achtergrond van de winnaar van de verkiezing stil te staan, eerst meer gegevens over de verdeling van de stemmen. Het in toenemende mate joods-orthodoxe Jeruzalem ging met ruim 78 procent van de stemmen naar Sharon, terwijl Barak het seculiere Tel Aviv binnenhaalde (51 procent). In de noordelijke stad Kyriat Shmona - dichtbij de grens met Libanon - stemde 75 procent voor Sharon, terwijl nog altijd 83 procent van de *kibboetzniks* Barak steunden. Niet onverwacht sleepte Sharon ruim 90 procent van de stemmen van de joodse kolonisten in de Bezette Gebieden in de wacht. Ook de Russische

joden (18 procent van het electoraat) steunden hem in meerderheid, evenals de ultra-orthodoxen (10 procent van het electoraat), die daartoe door hun rabbijnen waren opgeroepen. (cijfers: *Le Figaro* van 8 februari 2001 en *The Economist* van 10 februari 2001)

Bij de uiteindelijke keuze van alle bovengenoemde categorieën stemmers zullen twee zaken een grote rol hebben gespeeld: ten eerste teleurstelling over de politiek van Barak die in het kader van 'Oslo' een - naar Israelische maatstaven - veel te 'generieus aanbod' aan de Palestijnen deed, die dit bovendien weigerden te accepteren (aangezien het een verdere ontakeling van het absolute minimum inhield); en ten tweede, het onvermogen van Barak om de *Intifada* onder de duim te krijgen, die (ook) voor Israeli's het dagelijks leven en de toekomst een stuk onzekerder heeft gemaakt. Met andere woorden: gouden tijden voor sterke mannen!

oorlogsmisdadiger, maar niet vervolgd

De reputatie van sterke man geniet Israels nieuw gekozen premier Ariel Sharon al sinds jaar en dag. Hij kan in dit verband dan ook bogen op een 'indrukwekkende' staat van dienst. Over Sharons beruchte verleden is de laatste weken in de media al veel gezegd en geschreven. Daarbij is het voornamelijk gegaan over zijn militaire wandaden - van de moordpartij in Qibya op de Westelijke Jordaanoever in 1953 en de bloedige 'pacificatie' van de Strook van Gaza in het begin van de jaren zeventig, tot zijn aandeel - als minister van Defensie - in de massamoord in de Palestijnse vluchtelingenkampen Sabra en Shatila in Libanon in 1982. In het laatste geval

werd hij door een Israelische onderzoekscommissie vanwege zijn 'indirecte verantwoordelijkheid' veroordeeld en in het verlengde daarvan ongeschikt verklaard voor het vervullen van zijn ambt, waarop Sharon zich gedwongen zag terug te treden (1983).

Einde politieke carrière, zo zou men zeggen. Niet in Israel. Al in 1984 maakte Sharon zijn politieke *comeback* als minister van Industrie & Handel in een regering van nationale eenheid onder Shimon Peres (Arbeidspartij) en Yitzhak Shamir (*Likoed*). In 1990 werd hij in de *Likoed*-regering van Shamir opgenomen als minister van Woningbouw (een politiek gevoelige post omdat daaronder ook de joodse nederzettingen vallen) en in 1997 fungeerde hij in de *Likoed*-regering van Netanyahu aanvankelijk als minister van Nationale Infrastructuur (idem. nederzettingen) en later als minister van Buitenlandse Zaken.

Bij het portretteren van Sharon is in de media niet of nauwelijks aandacht besteed aan zijn niet-militaire wandaan: zijn grote inspanningen inzake het scheppen van voldongen feiten in de Bezette Gebieden. Zo was hij begin jaren negentig de architect van het zogeheten *Seven Star Settlement Plan*, dat de bouw van een keten joodse nederzettingen dicht langs de Israelische kant van de Groene Lijn inhield. Doel was de grens tussen Israel en de Bezette Gebieden sluipenderwijs - het waren de jaren dat de Verenigde Staten Israel vanwege zijn nederzettingenbeleid financieel onder druk zetten - met groei-kernen in oostelijke richting op te schuiven. Binnen de diverse Israelische regeringen waarvan hij deel heeft uitgemaakt, is Sharon altijd de steun en toeverlaat geweest van de georganiseerde joodse kolonistenbeweging - zij het niet onbepaald (in het kader van een regeling met Egypte steunde hij de ontruiming door *Likoed*-premier Menachem Begin van de joodse nederzettingen in de in 1967 veroverde Sinai Woestijn). Toen de regering-Netanyahu eind 1998 op zijn laatste benen liep, maande hij joodse kolonisten: 'Bezete méér heuveltoppen!', vanuit de gedachte 'Wat in onze handen is, blijft van ons. Wat niet in onze handen is gekomen,

zal uiteindelijk in hun [Palestijnse] handen komen' (Sharon geciteerd in *The Observer* van 31 december 2000). Al met al heeft Sharon begin jaren negentig een enorme impuls gegeven aan de uitbreiding van de nederzettingen. Veelzeggend was voorts diens aankoop van een groot pand in de al-Wad Straat, in het hartje van de moslimwijk van de Oude Stad van Jeruzalem, dat sindsdien voorzien is van een grote *menorah* en een Israelische vlag

Sharon: 'Ik heb nooit een gevangene doodgeschoten; ik heb eenvoudigweg nooit gevangenen gemaakt!'

en streng wordt bewaakt - een permanente provocatie voor de Palestijnse inwoners van dit stadsdeel.

Op zichzelf is het natuurlijk een merkwaardige zaak dat Sharon met zijn boven beschreven besmette verleden zonder probleem op het internationale politieke toneel kan (blijven) opereren: *fellow war criminals* als Augusto Pinochet, Saddam Hoessein en Slobodan Milosevic wordt het de laatste jaren immers knap lastig gemaakt: juridische vervolging voor misdaden, in het al dan niet recente verleden begaan, hangt hen als een zwaard van Damocles boven het hoofd en heeft hun mobiliteit inmiddels drastisch aan banden gelegd. Niets van dit alles in het geval van Sharon. Opnieuw moeten we vaststellen dat er ten aanzien van Israel kennelijk andere maatstaven gehanteerd worden - net als ten aanzien van de naleving van de Vierde Conventie van Genève, het gegeven dat Israel in het kader van 'Oslo' tot annexatie van in 1967 veroverd grondgebied tracht over te gaan, de *shoot-to-kill*-politiek tijdens de *Intifada* en de liquidatie van politieke tegenstanders, tot vaak ver over de eigen landsgrenzen. Overigens is er onlangs een wereldwijde campagne gestart om Sharon alsnog voor zijn misdaden ter verantwoording te roepen (voor meer info: IndictSharonNow@aol.com). Over de brute methoden van Sharon in zijn Gaza-periode nog het volgende: Tegenover Uri Avneri (thans *Gush Shalom*) verklaarde hij desgevraagd ooit: 'Ik heb nooit een gevangene doodgeschoten; ik heb eenvoudigweg

nooit gevangenen gemaakt!' (*Der Spiegel* van 11 december 2000).

regering van nationale eenheid

Sharon werkt sinds zijn verkiezing tot premier hard aan de vorming van een regering van nationale eenheid, waarvoor hij *Likoeds* grote politieke rivaal, de Arbeidspartij, probeert te interesseren. Dit streven is door de volgende overwegingen ingegeven: In de *eerste plaats* hoopt Sharon op die manier een stabiele regering te vormen, die de rit tot de geplande algemene verkiezingen van medio 2003 kan uitzitten. Daarmee kan hij zich tevens zijn grote rivaal binnen *Likoed*, oud-premier Netanyahu, van het lijf houden; in de *tweede plaats* hoeft hij zich in een dergelijke situatie minder sterk over te leveren aan partijen en partijtjes van orthodox-religieuze en Russische joden, die met grove politieke chantage voor zichzelf korte-termijndoelen trachten te realiseren; en *ten slotte*, een coalitie met de Arbeidspartij zal Sharons gehavende imago in het buitenland opvijzelen; dit is vooral van belang voor de relatie van Israel met het Westen - de grote politieke en militaire bondgenoot, handelspartner en geldschietster - maar het de zaken voor pro-Westerse Arabische regeringsleiders ook iets eenvoudiger. Want in geval Peres - bijvoorbeeld als minister van Buitenlandse Zaken - van een dergelijke regering deel gaat uitmaken, dan zullen we de volgende taakverdeling zien: Sharon is Israels grimmige gezicht naar binnen (naar de Palestijnen), Peres Israels 'vredelievende' gezicht naar buiten (Bij het ter perse gaan van *Soemoed* was het nog niet duidelijk of er inderdaad een regering van nationale eenheid tot stand zou komen).

prognose beleid richting Palestijnen

Wat hebben de Palestijnen en de rest van de wereld van Sharon te verwachten? Hoewel hij zich tijdens de verkiezingscampagne politiek nauwelijks heeft uitgesproken - hetgeen ingegeven is geweest door zowel zijn van meet af aan riant sprong op Barak, als ook omdat hij zich bewust is van zijn slechte reputatie bij vele Israeli's die zijn verleden kennen - ,

zijn er niettemin een aantal lijnen aan te geven. Wat bijvoorbeeld te denken van diens hierna volgende *slip-of-the-tongue* in een interview met het joods-orthodoxe weekblad *Kfar Habad*. Sprekend over concessies aan de Palestijnen verklaarde Sharon: 'Als ik het over pijnlijke concessies heb, dan bedoel ik dat wij Nabloes en Jericho [waaruit Israël zich in het kader van 'Oslo' heeft teruggetrokken en die sindsdien onder PNA-bestuur staan; red.] niet zullen heroveren. Voor mij is dat een zeer pijnlijke concessie, aangezien in deze plaatsen de wieg van onze natie heeft gestaan. Geen natie is bereid vrijwillig dergelijk historisch erfgoed op te geven, behalve als zij in een oorlog verslagen is' (*The Economist* van 13 januari 2001).

Algemeen wordt ervan uitgegaan dat Sharon inzake het territoriale conflict met de Palestijnen denkt langs de lijnen van het zogeheten *Allon Plus-Plan*. Op basis van dit plan worden de grote Palestijnse bevolkingscentra en hun directe omgeving door Israël aan de Palestijnen overgedragen - tot een totaal van rond de helft van het grondgebied van de Bezette Gebieden (zo ongeveer wat thans de A- en B-Gebieden samen zijn). De andere helft hoopt Israël in het kader van een regeling met de Palestijnen te annexeren, d.w.z.

vrijwel alle joodse nederzettingen en hun ruime omgeving - waaronder die in de Strook van Gaza - en de Jordaanvallei, terwijl Jeruzalem de ongedeelde hoofdstad van Israël blijft. De terugkeer van Palestijnse vluchtelingen is - net als overigens voor vrijwel alle Israëli's, onder wie de grootste post-zionistische vredesduiven - niet bespreekbaar. Daarenboven riep Sharon eind februari publiekelijk op tot een immigratie van nog eens een miljoen joden uit de diaspora in ondermeer Rusland, de Verenigde Staten, Mexico en Ethiopië. Dit met het oog op de zijns inziens ongunstige demografische ontwikkelingen tussen de joodse en Palestijnse bevolkingsgroepen.

Het mag duidelijk zijn: voor de Palestijnen heeft Sharons benadering niets te bieden en deze zal een bron van nog grotere spanningen vormen. Mocht de Arbeidspartij - samen met enkele orthodox-religieuze en rechts-extremistische partijen en partijtjes, hetgeen voor een solide meerderheid in de Knesset noodzakelijk blijft - inderdaad van een regering van nationale eenheid deel gaan uitmaken, dan is het niet waarschijnlijk dat zij als *junior partner* (met bovendien grote verdeeldheid in eigen kring) de benadering van Sharon en de zijnen op voor de Palestijnen wezen-

lijke punten zal kunnen bijstellen. Daar komt bij dat de stemming in Israël daar minder dan ooit naar is.

Voor de Palestijnen bijgevolg alle reden om de *Intifada* voort te zetten. Dit brengt ons bij de vraag hoe Sharon denkt die te gaan aanpakken. Mede omdat alle tot op heden ingezette middelen - *shoot-to-kill*, bombardementen, gerichte liquidaties, economische blokkade, enzovoort - niet het gewenste resultaat hebben opgeleverd, zal door de regering-Sharon in eerste instantie ingezet worden op een strategie waarin de factor tijd wordt uitgebuit en waarbij Israël kan terugvallen op een veel groter militair en economisch potentieel dan de Palestijnen. Van een dergelijk scenario kan slechts sprake zijn wanneer de *Intifada* op het inmiddels afgezwakte niveau blijft. Paradoxaal genoeg past het in deze aanpak om de blokkade van de Palestijnse Autonome Gebieden te versoepelen. Van Sharon is bekend dat hij voorstander is van een politiek die beoogt 'de terroristen' van de burgerbevolking te scheiden. In die aanpak dienen collectieve strafmaatregelen - die het draag-

met wie gaat Sharon regeren?

De Knesset telt 120 zetels. Een regering - van welke samenstelling dan ook - dient de steun te hebben van tenminste 61 parlementariërs. Hieronder de huidige samenstelling van de Knesset, op basis van de uitslag van de laatste algemene verkiezingen (van 17 mei 1999).

Arbeidspartij (met <i>Gesher/Meimad</i>)	26
<i>Likoed</i> (zonder <i>Gesher/Tzomet</i>)	19
<i>Shas</i>	17
<i>Meretz</i>	10
<i>Yisrael b'Aliyah</i>	6
<i>Shinui</i>	6
Centrum Partij	6
Nationale Religieuze Partij	5
Verenigde Torah Judaïsme	5
Arabische Democratische Partij	5
Eén Natie	4
<i>Yisrael Beiteinu</i>	4
<i>Hadash</i> (zonder <i>al-Tajammu</i>)	3
Nationale Democratische Alliantie	2
Nationale Eenheid	2

Eén Israël (lijstverbinding Arbeidspartij/*Gesher/Meimad*): sociaal-democratisch/centrum-rechts/liberaal-religieus, nationalistisch;

Likoed: rechts, nationalistisch, Benjamin Netanyahu;

Shas: georiënteerd op oriëntaalse joden, religieus;

Meretz, seculier, links-liberaal;

Yisrael b'Aliyah, georiënteerd op Russische immigranten, pro-kolonisten;

Shinui, anti-religieus, liberaal-populistisch;

Centrum Partij, centrum-rechts, nationalistisch, pro-kolonisten;

Nationale Religieuze Partij, religieus, kolonistenplatform;

Verenigde Torah Judaïsme, orthodox-religieus, pro-kolonisten;

Arabische Democratische Partij, Palestijns platform;

Eén Natie, sociaal-democratisch, vakbondplatform;

Yisrael Beiteinu, nieuwe Russische immigrantenpartij;

Hadash, links, joods-Palestijns platform;

Nationale Democratische Alliantie, Palestijns platform;

Nationale Eenheid, rechts-extremistisch, kolonistenplatform.

vlak van het verzet alleen maar vergroten - tot een minimum beperkt te blijven. (De Verenigde Naties, de Europese Unie en de Verenigde Staten hebben recentelijk hun groeiende bezorgdheid geuit over de gevolgen voor de Palestijnen van de uitrookpolitiek van Barak en de zijnen). Tegelijk moet er gericht en keihard opgetreden worden tegen degenen die zich actief verzetten.

In geval de situatie escaleert - en daarvan zou in de volgende gevallen sprake kunnen: verdere Israelische repressie, een oploeiende machtsstrijd onder Palestijnen in het verlengde van de ineensstorting van de PNA, een verhoogde confrontatie rond Irak - en de druk ook op Israel verder toeneemt, dan zou dat de regering-Sharon tot een actiever optreden kunnen aanzetten. Want het zit velen in Israel - en zeker Sharon en zijn geestverwanten, binnen en buiten de strijdkrachten - toch al niet lekker dat de regionale grootmacht Israel door de *Intifada* feitelijk in het defensief is gedrukt. Voor hen is - getuige gebeurtenissen in het verleden - de drempel om naar extreme middelen te grijpen en Israel in militaire avonturen te storten (nog) lager. Acties van de *Hizbullah* in het noordelijk grensgebied zouden in dit verband een welkome aanleiding kunnen vormen om de spierballen te tonen.

Maar ook in een situatie van escalatie blijven Sharons mogelijkheden beperkt, vanwege Israels afhankelijke positie ten opzichte van het Westen - dat in de regio ook nog andere belangen veilig te stellen heeft, zoals de positie van belangrijke Arabische bondgenoten. Voor Israel zelf spelen de betrekkingen met 'bevriende' Arabische regimes (Egypte en Jordanië) in de overwegingen een minder grote rol: de verwoestende inval van Israel in Libanon in 1982 en het wekenlan-

ge beleg van een Arabische hoofdstad, gevolgd door het bloedbad in Sabra en Shatila, is voor Egypte destijds geen reden geweest om het vredesakkoord met Israel te verbreken.

geen *final status*-overeenkomst

Wat het overleg tussen Israel en de Palestijnen betreft, heeft Sharon laten weten dat hij niet zal inzetten op het afsluiten van een *final status*-overeenkomst, maar dat hij het vooralsnog wil zoeken in een of meerdere '*longterm interim deals*'. Van hernieuwd overleg kan wat hem betreft overigens pas sprake zijn, nadat de Palestijnen 'een eind aan het geweld hebben gemaakt'. In werkelijkheid vormen deze '*long-term interim deals*'-een politieke dekmantel, om zo de kwesties waar het in het conflict werkelijk om draait - gren-

zen, Jeruzalem, vluchtelingen - van de agenda te houden (zie hoe het Barak is vergaan) en tegelijkertijd alle ruimte te houden voor het creëren van nieuwe voldongen feiten aan de grond: uitbreiding van de bestaande joodse nederzettingen, steun aan de bouw van nieuwe nederzettingen door extremistische kolonisten, verdere uitbreiding van het netwerk van *bypass roads*, verwoesting van 'illegaal gebouwde' Palestijnse woonhuizen in met name de regio-Jeruzalem, het versterken van de greep op het 'ongedeelde' Jeruzalem, enzovoort. Wel beschouwd zal Sharon op dit punt het beleid van zijn voorganger Barak voortzetten - in strijd met internationale rechtsregels, zoals de Vierde Conventie van Genève.

Omdat dit alles de perspectieven op een regeling met de Palestijnen alleen maar verder zal doen afnemen, wordt de noodzaak van ingrijpen door de internationale gemeenschap evenredig groter. Gebeurt dat niet, dan zal men ook onder Sharon de opstelling van opeenvolgende Israelische regeringen gedogen, die er in de praktijk op neerkomt: internationale rechtsregels zijn er om overtreden te worden!

Jochem van Oosten is politicoloog en redacteur van *Soemoed*.

Samenwerking Palestijnse en Israelische vredesactivisten

vervolg van pagina 27

progressieve en democratische geloofsbrieven. 'We kunnen een gemeenschappelijk belang hebben gedeeld, geen politieke allianties', zo concludeert zij.

Eén van die gedeelde belangen is dat nooit tevoren Palestijnen en joodse Israeli's een grotere noodzaak hebben

gevoeld om een duidelijk afgebakende grens tussen elkaar te hebben. De les van de Aqsa-*Intifada* is dat de grens alleen langs die van 4 juni 1967 kan lopen, inclusief Oost-Jeruzalem. Het is niet langer mogelijk om een andere grens te hebben.

uit: *al-Ahram Weekly* van 7-13 december 2000

Graham Usher schrijft voor ondermeer *Middle East International* (Londen), *al-Ahram Weekly* (Cairo) en *The Economist* (Londen). Zijn laatste boek is: *Dispatches from Palestine - the Rise and Fall of the Oslo Peace Process*; Londen [Pluto Press] 1999; 197 pp.

vertaling: Rudi Cornelissen

